

Pytania i odpowiedzi na Odznakę Brązową

I. *Koń - natura i zachowanie*

1. Podaj najważniejsze potrzeby konia wynikające z jego natury

Koń jest zwierzęciem stepowym, wiąże się z tym: potrzeba ruchu, częste pobieranie niewielkich porcji paszy, potrzeby w zakresie światła, powietrza i temperatury.

2. Czy konie w naturalnych warunkach żyją samotnie czy w stadach?

Konie są zwierzętami stadnymi, żyjącymi w naturalnych warunkach w grupach o ściśle ustalonej hierarchii społecznej.

3. Jakie cechy posiada koń jako zwierzę stadne?

Konie mają potrzebę przebywania w grupie i tylko kontakt z innymi końmi może im zapewnić prawidłowy rozwój i równowagę psychiczną. W grupie panuje ściśle określona hierarchia. Udomowiony koń traktuje człowieka jako członka swego stada. Istotne jest, by dzięki umiejętnemu postępowaniu człowieka koń zaakceptował go jako przewodnika.

4. W jaki sposób człowiek zapewnia koniowi wystarczającą ilość ruchu?

W naturalnych warunkach koń stale przemieszcza się w poszukiwaniu paszy. Aby zapewnić koniowi zdrowie fizyczne i równowagę psychiczną należy codziennie zapewnić mu wystarczającą ilość ruchu poprzez regularne wykorzystywanie do pracy pod siodłem lub w zaprzęgu, codzienny pobyt na pastwisku lub wybiegu, a także ograniczenie liczby dni bez pracy.

5. Jaka jest najważniejsza cecha odżywiania się koni w naturalnych warunkach?

W naturalnych warunkach koń żywi się małymi porcjami w ciągu całego dnia

6. Ile razy dziennie należy podawać koniowi paszę treściwą?

Paszę treściwą należy podawać co najmniej trzy razy w ciągu dnia, odpowiednio rozdzielając dzienną porcję. Pasze objętościowe (siano, słoma,) powinny być zadawane podczas każdego karmienia, gdyż koń potrzebuje ich dużo dla wypełnienia żołądka.

7. Dlaczego koń powinien mieć stały dostęp do wody pitnej?

Brak dostatecznej ilości świeżej, czystej wody pitnej obniża apetyt konia, jego aktywność i zdolność do wysiłku, dlatego powinien być do niej stały dostęp.

8. Jakie warunki powinna spełniać dobra stajnia?

Stajnia powinna być tak zbudowana, aby temperatura w niej zmieniała się wraz z temperaturą otoczenia. Izolacja powinna jednak ograniczać wpływ temperatur ekstremalnych. Wentylacja powinna zapewnić stały dopływ świeżego powietrza, a okna powinny wpuszczać możliwie dużo naturalnego światła. Stajnia powinna być tak zbudowana, aby nie było w niej przeciągów

9. Dlaczego w stajni należy regularnie myć okna?

Okna powinny być zawsze czyste, by wpuszczały dostateczną ilość światła dziennego, koniecznego dla dobrego samopoczucia i zdrowia koni.

10. Czy stajnia powinna być zimą ogrzewana?

Ogrzewanie w stajni jest zbędne, gdyż konie są przystosowane do niskich temperatur, które dobrze znoszą bez szkody dla zdrowia. W stajni powinna natomiast być dobrze wykonana izolacja budynku, by chronić zwierzęta przed wpływem ekstremalnych temperatur latem i zimą. Zbyt ciepła stajnia sprzyja licznym schorzeniom i osłabieniu odporności na choroby.

11. Dlaczego konie są płochliwe ?

Koń jako roślinożerca może ratować się przed niebezpieczeństwem w naturalnych warunkach jedynie ucieczką, a czujność i umiejętność szybkiej reakcji na zagrożenie decyduje o przetrwaniu gatunku. Dlatego nawet udomowione konie są płochliwe. Cecha ta została odziedziczona po przodkach żyjących w stepie.

12. Co można wyczytać z oczu konia ?

Oczy konia wyrażają nastrój i uczucia zwierzęcia. Z ich wyrazu można odczytać uwagę, zrównoważenie, strach, agresję i ból.

13. Co oznaczają uszy konia położone płasko wzdłuż potylicy ?

Stulone, płasko położone wzdłuż potylicy uszy konia wyrażają gotowość do ataku lub obrony i są sygnałem ostrzegawczym.

14. Jak ustawione są uszy konia przyjaźnie nastawionego do otoczenia ?

Taki nastrój konia możemy poznać po uszach spokojnie ustawionych do przodu.

15. Czego objawem są zwisające uszy u konia?

Zwisające uszy są objawem zrelaksowania, senności i apatii.

16. Opisz objawy agresji u konia

Objawami agresji u konia są złe, błyskające białkiem oczy, stulone, położone płasko do tyłu uszy, podciągnięte wargi i pokazane zęby, kwiczenie, grzebanie, wspinanie się, gwałtowne odwrócenie się zadem.

17. Opisz objawy zadowolenia i zainteresowania konia

Objawami zadowolenia i zainteresowania konia są nastawione uszy, spokojne, przyjazne oczy, naturalnie rozluźnione wargi, lekko kołyszący się, rozluźniony ogon, równy elastyczny ruch.

18. Opisz objawy apatii u konia

Objawami apatii u konia są obwisłe uszy, opuszczona głowa, obwisłe wargi.

19. Co mogą oznaczać dźwięki wydawane przez konia?

Głos konia może wyrażać jego nastawienie do współtowarzyszy ze stada – pozdrowienie, nawoływanie, ostrzeżenie, niezadowolenie, a także może wyrażać nastrój i samopoczucie konia.

20. Kiedy koń kwiczy ?

Koń kwikiem wyraża swoje niezadowolenie, a często ostrzega w ten sposób o zamierzonym ataku.

21. Co może oznaczać, gdy koń odwraca się do nas zadem?

Oznacza to brak zainteresowania, ale również przygotowanie do obrony i chęć pozbycia się nas ze swego najbliższego otoczenia.

22. Opisz pole widzenia konia

Oczy konia umieszczone są z boku głowy. Dlatego widzi on prawie wszystko z tyłu i z boku, ale obraz jest płaski i nieostry. Ostry i przestrzenny obraz jest w wąskim trójkącie przed głową.

23. Dlaczego umiejętność obserwacji konia jest ważna dla bezpieczeństwa jeźdźcy?

Koń swoim zachowaniem często zdradza swój nastrój i zamiary wobec otoczenia, w związku z czym jeździec powinien dostrzegać i rozumieć znaki, którymi koń ostrzega np. o zamiarze ataku.

24. Jak należy się zachowywać przebywając w stajni?

Każdy kto przebywa w stajni powinien zachowywać się spokojnie i cicho, unikając krzyków, biegania, gwałtownych ruchów i wszelkich innych zachowań, które mogłyby zaniepokoić lub przestraszyć konie.

25. Czego należy unikać podczas wykonywania wszelkich czynności przy koniach?

Należy unikać wejścia w martwe pole widzenia konia, rutyny, obojętności i niedbalstwa w stosunku do konia, zbliżania się do konia bez uprzedzenia głosem, szybkich, gwałtownych ruchów, biegania i krzyków w stajni.

26. Wobec jakich koni należy zachować szczególną ostrożność?

Szczególną ostrożność należy zachować wobec klaczy ze źrebiętami, w porze karmienia, zbliżając się do konia w niecodziennym stroju, w pracy z ogierami i z „trudnymi” końmi oraz wobec wszystkich obcych, nieznanym sobie koni.

27. W jakich okolicznościach konie mogą przejawiać szczególne zdenerwowanie lub agresję?

Konie często przejawiają szczególne zdenerwowanie np. w porze karmienia, w przypadku wprowadzenia do stajni obcych koni lub klacze podczas rui .

28. Jak należy postępować z psami na terenie ośrodków jeździeckich?

Jeżeli regulamin danego ośrodka nie zabrania wprowadzania psów na jego teren (co często się zdarza) to psy powinny być zawsze trzymane na smyczy i kontrolowane przez opiekuna. Nagłe wtargnięcie szczekającego psa na ujeżdżalnię lub do stajni może spowodować tragiczny w skutkach wypadek.

29. Dlaczego psy na terenie ośrodka jeździeckiego należy trzymać na smyczy?

Psy muszą być trzymane na smyczy ze względów bezpieczeństwa – wiele koni boi się biegających i szczekających psów. Spłoszone przez psy konie mogą spowodować wypadek zarówno na ujeżdżalni, jak i w stajni.

II. Obchodzenie się z koniem

30. Dlaczego należy uważać wchodząc do boksu?

Wchodząc do boksu wkraczamy w bezpośrednią strefę bezpieczeństwa zwierzęcia, w której toleruje jedynie własne potomstwo (klacze) i inne zaprzyjaźnione konie. W razie nagłego

wtargnięcia w tę strefę koń może się przestraszyć i wobec braku możliwości ucieczki, zareagować atakiem.

31. Jakie mogą być formy niebezpiecznego zachowania się konia?

Najczęstszymi formami niebezpiecznego zachowania się konia jest kopanie, bicie przednimi kończynami (najczęściej ogiery), kąsanie, przyciskanie do ściany (np. podczas czyszczenia) oraz wspinanie się.

32. W którym miejscu najbezpieczniej przebywać obok konia?

Koń nie potrafi kopać w bok bez skrętu tułowia. Najbardziej bezpieczne miejsce obok konia znajduje się tuż przy jego łopatce. W bezpośredniej okolicy biodra konia niebezpieczeństwo kopnięcia jest mniejsze niż wówczas, gdy staniemy w pewnej odległości od biodra.

33. Co to jest martwe pole widzenia konia?

Martwe pole widzenia konia to obszar wokół jego ciała w którym koń nie dostrzega znajdujących się w nim osób i przedmiotów.

34. Wymień bezpieczne miejsca podczas pielęgnacji konia

Bezpieczne miejsca podczas pielęgnacji konia znajdują się blisko jego ciała, w okolicy łopatek i boków, do guzów biodrowych. Należy pamiętać, że stojąc w pewnym oddaleniu od konia jest się bardziej narażonym na kopnięcie, niż stojąc blisko jego ciała.

35. Co należy zrobić przed wejściem do boksu lub stanowiska?

Przed wejściem do boksu lub stanowiska należy konia uprzedzić głosem, np. wymawiając głośno jego imię. Przed wejściem należy się upewnić, że koń zwrócił na nas uwagę, np. odwracając w naszym kierunku głowę.

36. Czym grozi gwałtowne wejście do boksu lub stanowiska?

Gwałtowne wtargnięcie do boksu lub stanowiska grozi przestraszeniem się konia i odruchową reakcją obronną, np. kopnięciem

37. Co oznacza czerwona wstążeczka wpleciona w grzywę lub ogon konia?

Koniom gryzącym wplata się w grzywę czerwoną wstążeczkę, koniom kopiącym wstążeczkę taką wplata się w ogon.

38. Z której strony podchodzimy do konia wchodząc po raz pierwszy do stanowiska?

Do konia stojącego w stanowisku zawsze wchodzimy z jego lewej strony.

39. Jak należy prawidłowo przejść na prawą stronę konia w stanowisku?

Przechodząc na prawą stronę konia należy wyjść ze stanowiska, głosem uprzedzić konia o zamiarze ponownego wejścia (można powiedzieć „Miejsce!” lub „Przesuń się!”) i upewniwszy się, że koń poprawnie zareagował na nasze polecenie, wejść do stanowiska z prawej strony.

40. Jak przechodzimy w boksie na prawą stronę konia?

W boksie przechodzimy na prawą stronę konia przed jego głową, cały czas trzymając rękę w okolicy szyi lub łopatki konia.

41. Dlaczego nie należy przechodzić w stanowisku pod szyją konia?

Przechodzenie pod szyją konia wiąże się z wejściem w jego martwe pole widzenia. Znikamy mu wówczas z oczu i w razie spłoszenia koń może nas stratować.

42. W jaki sposób nawiązujemy fizyczny kontakt z koniem?

Po uprzedzeniu konia głosem nawiązujemy kontakt fizyczny poprzez pogłaskanie lub poklepanie konia w okolicy szyi lub łopatki. Nie należy nigdy klepać konia po zadzie.

43. Dlaczego po wejściu do stanowiska należy konia poklepać lub pogłaskać?

Służy to nawiązaniu kontaktu fizycznego z koniem i wzbudzenie zaufania do czynności wykonywanych wokół niego.

44. Opisz poprawne nakładanie kantara

Należy podejść do konia, nawiązać z nim kontakt fizyczny – poklepać. Prawą ręką przytrzymać głowę konia – ręka obejmuje głowę konia od dołu, dłoń położona na kości nosowej. Kantar trzymany w lewej ręce nałożyć na końską głowę przesuując go delikatnie przez uszy na część potyliczną. Dopasować wielkość kantara. Nie oplątywać uwiązów wokół palców lub nadgarstka!

45. Jak prawidłowo należy przytrzymać głowę konia?

Należy stać po lewej stronie konia, prawa ręka obejmuje od dołu głowę konia, palce dłoni na kości nosowej.

46. Po której stronie należy stać przy nakładaniu kantara?

Nakładając kantar należy stać po lewej stronie konia.

47. Opisz poprawne wyprowadzanie konia z szerokiego stanowiska

Wyprowadzając konia z szerokiego stanowiska należy zawrócić konia w lewo – zawsze na długim uwiązaniu lub okiełznanego – na długiej wodzy i spokojnie wyprowadzić na wprost, uważając by koń nie pośliznął się wychodząc ze stanowiska na korytarz.

48. Opisz poprawne wyprowadzanie konia z wąskiego stanowiska

Stojąc na wprost głowy konia, trzymając i naciskając na kantar lub ogłowie należy konia spokojnie wycofywać, pamiętając o tym, że koń wchodzi we własne martwe pole widzenia – cofa się „po omacku”.

49. Na co trzeba uważać wycofując konia?

Wycofując konia należy uważać, by nie wszedł on na przedmioty, które znajdują się za nim w jego martwym polu widzenia – może to przestraszyć konia i wywołać objawy paniki.

50. Jak poprawnie wyprowadzić konia z boksu?

Należy otworzyć szeroko drzwi i trzymając za uwiąz lub za długie wodze wyprowadzić konia na wprost, a następnie łagodnie skręcać w odpowiednim kierunku.

51. Wymień podstawowe zasady bezpieczeństwa przy prowadzeniu konia w ręku

Prowadzący konia powinien znajdować się z jego lewej strony, na wysokości końskiej głowy. Należy prowadzić konia w żywym, energicznym tempie. Należy naraz prowadzić tylko jednego konia. Bezpieczniej jest prowadzić konia na odpowiednio długiej lonży lub uwiązaniu. Nigdy nie zawijać końca linki wokół dłoni, nadgarstka lub przedramienia. Do prowadzenia konia należy wkładać rękawiczki. Konie należy przeprowadzać w twardym obuwiu.

Niedopuszczalne jest prowadzenie koni w sandałach, klapkach czy miękkim obuwiu tekstylnym.

52. Dlaczego prowadząc konia nie wolno owijać końca uwiązania wokół ręki?

W przypadku szarpnięcia się konia koniec linki może zacisnąć się wokół ręki powodując poważne obrażenia.

53. W którym miejscu powinien znajdować się człowiek prowadzący konia?

Człowiek prowadzący konia znajduje się z lewej strony, na wysokości końskiej głowy.

54. Jak trzymamy wodze prowadząc konia w ogłowiu wędzidłowym ?

Wodze muszą być zdjęte z szyi (z wyjątkiem ogłowia z wytokiem) prawa dłoń ujmuję wodze rozdzielone palcem wskazującym i środkowym na odległość dłoni od kółek wędzidłowych, przy czym prawa wodza jest nieco krótsza. Końcówki wodzy leżą w lewej dłoni złożone razem i przytrzymane kciukiem.

55. Jakie buty należy włożyć przystępując do przeprowadzania koni w rękę?

Do prowadzenia konia należy zakładać twarde, mocne buty, które ochronią stopę w razie nastąpienia na nią przez konia.

56. Dlaczego nie należy prowadzić naraz więcej, niż jednego konia?

Prowadząc więcej niż jednego konia naraz nie mamy nad nimi praktycznie żadnej kontroli, co w razie spłoszenia się koni może doprowadzić do wypadku.

57. Czy koń puszczony na wybieg powinien mieć wkręcone hacele?

Hacele przed wypuszczeniem koni na wybieg powinny być wykręcone aby zmniejszyć ryzyko okaleczenia się konia.

58. Dlaczego wyprowadzanie koni na wybieg niesie ze sobą ryzyko?

Zniecierpliwiony koń może próbować się przedwcześnie wyrwać i kopnąć prowadzącą osobę. Podczas otwierania wejścia na wybieg osoba prowadząca konia dysponuje tylko jedną wolną ręką, co również stanowi dodatkowe utrudnienie w zapanowaniu nad koniem.

59. Czy można przywiązać konia używając do tego celu wodzy?

Nigdy nie należy uwiązywać okiełznanego konia za wodze. Grozi to, w razie szarpnięcia się konia, nie tylko rozerwaniem ogłowia, ale przede wszystkim poważnym okaleczeniem konia.

60. Jaki sprzęt jest potrzebny, by poprawnie i bezpiecznie przywiązać konia?

Do poprawnego przywiązania konia potrzebny jest kantar oraz uwiąz, najlepiej zaopatrzone w karabińczyk bezpieczeństwa.

61. Co to jest węzeł bezpieczeństwa?

Jest to węzeł, który można odwiązać jednym pociągnięciem wolnego końca linki, nawet jeśli linka jest mocno naprężona.

62. Dlaczego nie należy wiązać konia do elementów pionowych (np. drzewa, słupa, itd.)?

Koń przywiązany do pojedynczego drzewa, słupa itd. może niebezpiecznie skrócić uwiąz obchodząc go dookoła, ponadto uwiąz może się zsunąć na dół uniemożliwiając uniesienie koniowi głowy lub powodując zaplątanie się kończyn, a tym samym wywołać objawy paniki.

63. Co to jest karabińczyk bezpieczeństwa?

Jest to karabińczyk o takiej konstrukcji, która umożliwi jego otwarcie nawet przy silnym naprężeniu przymocowanej do niego linki. Najczęściej otwarcie karabińczyka następuje poprzez przesunięcie w dół obudowy, zwykle oznaczonej strzałką.

64. W jakiej kolejności podnosimy koniowi kończyny podczas czyszczenia kopyt?

Kończyny konia podnosimy kolejno, w kierunku przeciwnym do ruchu wskazówek zegara, poczynając od lewej przedniej. (Lewa przednia > lewa tylna > prawa tylna > prawa przednia).

65. Opisz poprawne podniesienie lewej, przedniej kończyny

Po spokojnym podejściu do konia, stając twarzą w kierunku zadu, opieramy lewą dłoń na wysokości łopatki. Pewnie przesuwamy dłoń na dół, aż do przedramienia. Równocześnie prawą ręką chwytną pięcinę. Po podniesieniu nogi, opieramy ją o lewe udo zmieniając chwyt i przytrzymując pięcinę lewą ręką. Aby ułatwić podnoszenie kończyny przedniej, możemy oprzeć się ramieniem o łopatkę konia – w efekcie uzyskujemy odciążenie unoszonej nogi. Podczas podnoszenia kończyny podajemy koniowi głosem komendę „NOGA!”

66. Co mówimy do konia przy podnoszeniu kończyny?

Podnosząc kończynę konia należy głośno wydać komendę „NOGA !”

67. W jaki sposób należy stanąć przy koniu, aby podnieść prawą tylną kończynę?

Podczas podnoszenia prawej tylnej kończyny należy stanąć twarzą w kierunku zadu konia, na wysokości jego prawego biodra.

68. Jakie zasady bezpieczeństwa należy zachować podnosząc kończyny konia?

Kończyny konia należy podnosić tylko tam, gdzie jest dostatecznie dużo miejsca, co zapewnia swobodę ruchów. Ponadto należy zachować spokój i wszystkie czynności wykonywać dokładnie i delikatnie, gdyż np. nagłe złapanie konia ręką za pięcinę może spowodować jego przestraszenie się i kopnięcie.

69. Wymień podstawowy sprzęt służący do pielęgnacji konia

Podstawowy sprzęt do pielęgnacji konia to: szczotka do sierści (tzw. kartacz), szczotka do długich włosów, zgrzebło (metalowe, gumowe, plastikowe), szczotka do masażu, kopystka, gąbka, grzebień do grzywy, ściągacz do potu i wody, rękawica gumowa do mycia, pędzel i smar do natłuszczania kopyt, nożyczki.

70. Czy konia należy czyścić w boksie lub stanowisku?

Konia należy czyścić poza boksem lub stanowiskiem, najlepiej przy specjalnym stanowisku do czyszczenia (tzw. koniowiązie) poza stajnią, względnie na korytarzu. Konia należy przywiązać w miarę możliwości na dwóch uwiązach, aby uniemożliwić mu zbytnie poruszanie się oraz by ułatwić dostęp do każdego miejsca przy koniu.

71. Dlaczego należy unikać czyszczenia konia w boksie lub stanowisku?

Czyszczenie konia w boksie powoduje osiadanie kurzu i brudu w miejscu stałego przebywania konia, co jest sprzeczne z zasadami higieny.

72. Wymień czynności wykonywane podczas pielęgnacji konia

Usuwanie zaklejek i brudu z sierści za pomocą plastikowego lub gumowego zgrzebła. Czyszczenie sierści – szczotką kartaczem. Przetarcie okolic oczu, warg, nozdrzy – wilgotną gąbką. Przetarcie inną wilgotną gąbką - wewnętrznej części ogona, okolic odbytu i narządów

plciowych. Wyczyszczenie i wyczesanie grzywy – szczotką do długich włosów i grzebieniem. Rozczesanie ogona palcami, unikając wyrywania włosów. Nie używać grzebienia! Umycie kopyt, okresowe (przynajmniej raz w tygodniu) natłuszczenie smarem do kopyt. Po zakończeniu czyszczenia przetarcie całego konia z kurzu miękką szmatką.

73. Do czego służy metalowe zgrzebło?

Metalowe zgrzebło służy do czyszczenia szczotki. Nie należy nim czyścić konia!

74. Dlaczego ważna jest staranna pielęgnacja kopyt?

Zdrowe kopyta są fundamentem każdego konia. Brak pielęgnacji kopyt prowadzi do wielu poważnych schorzeń, prowadzących do kulawizn i braku możliwości użytkowania takiego konia.

75. Co należy do codziennej pielęgnacji kopyt?

Do codziennej pielęgnacji kopyt należy: czyszczenie podszew kopyt kopystką - przed i po jeździe, kontrola stanu zamocowania podków, mycie z brudu i błota bieżącą wodą, natłuszczenie wymytych kopyt smarem do kopyt, okresowe smarowanie podszew kopyt i strzałek dziegiem (najwyżej raz w tygodniu).

76. Po co podkuwa się konie ?

Konie pracujące na twardym podłożu ścierają róg kopyta szybciej, niż zdąży on narastać. Podkova ma za zadanie chronić kopyto przed ścieraniem się, a także przed urazami na nierównym, np. kamienistym podłożu. Ponadto odpowiednio dobrane podkowy zapobiegają ślizganiu się koni, a także mogą służyć do korekacji wad postawy kończyn (podkuwanie ortopedyczne).

77. Jak często powinno się przekuwać konie?

Konie powinno się przekuwać regularnie co 6 tygodni.

78. Co to są hacele ?

Hacele to specjalne śruby wkręcane do otworów umieszczonych najczęściej na końcach ramion podkowy. Zapobiegają one ślizganiu się konia. Po pracy powinny być wykręcane.

79. W jakim celu stosujemy bandaże i ochraniacze ?

Aby ochronić kończyny konia przed wszelkiego rodzaju urazami, które mogą wyłączyć konia na dłuższy czas z użytkowania.

80. W jakim celu stosuje się kalosze dla koni ?

Kalosze chronią wrażliwe koronki i piętki przed urazami i zataratami.

81. Dlaczego bandażowanie kończyn wymaga wiedzy i doświadczenia?

Bandaże muszą być zawsze właściwie i umiejętnie założone, gdyż błędy w bandażowaniu mogą być przyczyną zarówno zakłóceń jakości ruchu (np. w skutek bólu wywołanego uciskiem), jak i dodatkowych urazów.

82. Jak jest uzasadnienie stosowania derek dla koni?

Derki stosuje się przede wszystkim dla koni strzyżonych oraz intensywnie pracujących, by zapobiec niepotrzebnym stratom energii i gwałtownym przechłodzeniom mięśni po treningu, a także do ochrony w transporcie. Generalnie stosuje się je dla ochrony przed wpływem

niekorzystnych warunków atmosferycznych (chłód, wiatr) i dla utrzymania właściwej temperatury ciała.

83. Wymień przynajmniej 4 rodzaje derek

Derki stajenne, derki zimowe, derki letnie, derki treningowe, derki siatkowe, derki przeciwdeszczowe, derki pastwiskowe.

III. Cechy wpływające na użytkowość konia

84. Wymień najbardziej istotne cechy wpływające na wartość użytkową konia

Najistotniejsze cechy wpływające na użytkowość konia to: zdrowie, pokrój, konstytucja, temperament, charakter, pojętność, zmysły, narowy i nałogi, kondycja.

85. Wymień przynajmniej trzy cechy świadczące o dobrym zdrowiu konia

Błyszcząca sierść, dobry apetyt, swobodny i regularny ruch.

86. Co to są nałogi stajenne u koni ? Wymień przynajmniej dwa

Nałogi są to wytworzone odruchy warunkowe, szkodzące tylko koniowi. Występują najczęściej u koni mało pracujących, narażonych na nudę w zamkniętym pomieszczeniu stajennym. Zaliczamy do nich: łykawość, tkanie, wędrowanie po boksie, gryzienie derki.

87. Co to są narowy koni?

Narowy są to niebezpieczne i szkodliwe dla otoczenia zachowania koni, wynikające najczęściej ze złego obchodzenia się z koniem, a dużo rzadziej z wrodzonych cech charakteru.

88. Wymień kilka znanych Ci niebezpiecznych narowów koni.

Stawanie dęba (wspinanie się), wierzganie, kąsanie, odmowa ciągnięcia, płochliwość.

89. Wskaż na rysunku następujące części ciała konia: kłęb, łopatkę, łokieć, nadgarstek, łydźwie, puzdro, kolano, słabiznę, guz biodrowy, guz kulszowy, staw skokowy, nadpęcie przedniej kończyny, pęcinę tylnej kończyny

Odp.: Plansza z opisem (Rys. 4) str.47 „Akademii Jeździeckiej”

90. Wymień (idąc od góry w dół) poszczególne odcinki zewnętrznej budowy przedniej kończyny konia

Łopatka, staw barkowy, ramię, staw łokciowy, przedramię (podbarcze), staw nadgarstkowy (napiątek), nadpęcie, staw pęciny, pęcina, korona, kopyto.

91. Wymień rogowe twory skóry u konia

Kopyta, kasztany, ostrogi

92. Opisz budowę puszki kopytowej widzianej od spodu

Plansza z opisem (Rys. 23) str. 64 „Akademii Jeździeckiej”

93. W których miejscach u konia występują włosy ochronne?

Długie włosy ochronne występują w postaci grzywki na ciemieniu i czole, grzywy na szyi, składają się na uwłosienie ogona oraz szczotek w tylnej części stawów pęciny. U niektórych ras koni (przeważnie zimnokrwistych, ale również i szlachetnych, np. fryzyjskich)

szczotki sięgają od tylnej części stawów nadgarstkowych i skokowych do stawów pęciny (wzdłuż tylnej krawędzi nadpęcia).

94. Jak poprawnie nazywamy barwę okrywy włosowej konia?

Ubarwienie konia nazywamy umaszczeniem (maścią).

95. Jakie znasz podstawowe maści koni?

Podstawowe maści koni to maść kara, kasztanowata, gniada i siwa.

96. Jakiego koloru grzywę i sierść ma koń gniady?

Koń gniady ma okrywę włosową ciała koloru brązowego, w odcieniach od ciemnobrązowej do jasnej, zaś grzywa i ogon są koloru czarnego. U koni gniadych również najczęściej kończyny poniżej stawu nadgarstkowego i skokowego są koloru czarnego.

97. Czym różni się maść kasztanowata od maści gniadej?

Maść kasztanowata to brązowo-żółte lub rude zabarwienie sierści, przy czym grzywa i ogon są tej samej lub jaśniejszej barwy, nigdy czarnej. Natomiast w maści gniadej sierść na głowie i tułowiu jest barwy brunatnej o różnym natężeniu i odcieniach, a grzywa i ogon są zawsze czarne.

98. Jakiego koloru skórę mają konie siwe?

Konie siwe, pomimo okrywy włosowej od ciemno-stalowej do zupełnie białej mają skórę koloru czarnego. Można to stwierdzić rozchylając włosy lub zwilżając wodą fragment skóry.

99. Co to są odmiany?

Odmiany są to białe, czasem nakrapiane plamy występujące na głowie, kończynach, rzadziej na innych częściach ciała, np. na brzuchu. Białe plamy występują w miejscach, gdzie skóra jest nie pigmentowana (koloru jasnego, lekko różowego).

100. Co to jest latarnia?

Mianem latarni określamy dużą białą odmianę na głowie konia, obejmującą oczy i nozdrza (praktycznie całą część twarzową).

101. Co to jest żabi pysk?

Nazwą tą określamy nakrapianą odmianę obejmującą pysk konia, a więc dolną i górną wargę oraz nozdrza.

IV. *Utrzymanie i żywienie*

102. Jakie minimalne wymiary powinien mieć boks dla konia?

Najczęściej przyjmuje się, że minimalna powierzchnia boksu powinna być równa podwójnej wysokości konia w kłębie podniesionej do kwadratu, a krótka ściana powinna mierzyć co najmniej półtojej wysokości konia. [Np. koń o wzroście 165 cm powinien mieć do dyspozycji boks o powierzchni minimum $(1,65 \text{ m} \times 2)^2 = 10,89 \text{ m}^2$.

103. Jakie wymiary powinno mieć stanowiska dla koni?

Minimalna szerokość stanowiska ze stałymi ścianami powinna być równa wysokości konia w kłębie plus 20 cm, a z przedzielnikami z drągów – równa wysokości konia. Długość stanowiska powinna być równa co najmniej podwójnej wysokości konia.

104. Jaki sposób utrzymywania koni jest dla nich lepszy – w boksach czy w stanowiskach?

Utrzymywanie koni w boksach jest bez porównania lepszym rozwiązaniem, ze względu na komfort i swobodę, jaka jest pozostawiona zwierzęciu. Ponadto przebywanie w boksie jest o wiele bardziej bezpieczne dla konia.

105. Co powinno znajdować się w każdym boksie?

W każdym boksie powinien znajdować się żłób do zadawania paszy treściwej oraz poidło automatyczne, względnie uchwyt umożliwiający bezpieczne umocowanie wiadra ze świeżą wodą pitną. Ponadto zalecane jest umocowanie uchwyty do lizawki solnej, do której koń powinien mieć swobodny dostęp. Nie powinno się natomiast stosować drabin ani koszy na siano, które powinno być podawane na ziemi.

106. Co może być dla koni niebezpieczne w stajni?

W stajni trzeba bardzo starannie wystrzegać się jakichkolwiek wystających ostrych przedmiotów, niezabezpieczonych kratami okien oraz przewodów elektrycznych które mogłyby znaleźć się w zasięgu konia. Ponadto zagrożenie sprawia nieporządek i bałagan, który w razie niebezpieczeństwa utrudnia ewakuację i sprzyja np. rozprzestrzenianiu się ognia.

107. Na co trzeba zwracać uwagę umieszczając kilka koni w sąsiadujących boksach?

Konie sąsiadujące ze sobą powinny być dobrane pod względem płci oraz wzajemnych sympatii. Nie należy stawiać ogierów obok klaczy oraz koni, które się wzajemnie nie tolerują.

108. Jakie znaczenie ma regularne dbanie o czystość ściółki w boksie?

Czysta i obfita ściółka jest jednym z najważniejszych warunków komfortu konia w stajni. Sprzyja łatwemu utrzymaniu konia w czystości i zapobiega powstawaniu wielu schorzeń wynikających z braku higieny w stajni.

109. Jakie konsekwencje dla zdrowia konia może mieć brudna ściółka?

Najczęstszą konsekwencją przebywania koni na brudnej, mokrej ściółce jest powstawanie schorzeń strzałki kopytowej (tzw. gnicie strzałek), stany zapalne skóry w okolicy koronek, pęcin i nadpęci – tzw. gruda oraz niekiedy schorzenia górnych dróg oddechowych wywołane nadmiarem amoniaku w powietrzu.

110. Jakie materiały najczęściej stosuje się jako ściółkę dla koni?

Jako ściółkę najczęściej stosujemy słomę (żytnią, pszenną, owsianą), trociny, specjalne granulaty syntetyczne.

111. Co uzasadnia stosowanie trocin jako ściółki?

Ścielenie trocinami najczęściej stosuje się w przypadku koni, które z różnych powodów są na diecie i niewskazane jest zjadanie przez nie zbyt dużej ilości słomy. Ponadto trociny wskazane są dla koni cierpiących na alergię.

112. Dlaczego stosowanie ściółki z trocin może być niekorzystne?

W naturze konia leży stałe poszukiwanie i pobieranie pokarmu, brak takiej możliwości (jaka daje ściółka ze słomy), powoduje u konia nudę, która często jest źródłem wielu niekorzystnych nałogów stajennych.

113. Wymień rodzaje pasz dla koni

Główne grupy pasz dla koni to: pasze objętościowe soczyste, pasze objętościowe suche, pasze treściwe, dodatki mineralno – witaminowe oraz przemysłowe pasze pełnoporcjowe.

114. Co jest najbardziej wartościową paszą objętościową dla koni?

Najwartościowszą objętościową paszą dla koni jest trawa pastwiskowa, pobierana przez konie bezpośrednio na pastwisku.

115. Wymień przynajmniej trzy znane Ci pasze objętościowe

Trawa pastwiskowa, siano łąkowe, słoma.

116. Wymień kilka (przynajmniej 3) znane Ci pasze treściwe

Owies, jęczmień, kukurydza, nasiona lnu, bobik, otręby pszenne.

117. Co to jest mesz?

Mesz to dietetyczna pasza dla koni przyrządzona na bazie owsa, rozgotowanego siemienia lnianego i otrąb pszennych.

118. Które ze zbóż najczęściej stosujemy w żywieniu koni?

W naszej części świata najczęściej stosujemy w żywieniu koni ziarno owsa.

119. Czy jakość paszy ma znaczenie w żywieniu koni?

Pasze dla koni powinny być najlepszej jakości, bez śladów zgnilizny, pleśni oraz bez jakichkolwiek budzących wątpliwość zapachów (np. stęchlizny, pleśni itp.). Rośliny okopowe (marchew, buraki) muszą być umyte i nie mogą być przemarznęte. Nieodpowiednia jakość paszy grozi zaburzeniami ze strony układu pokarmowego.

120. Od czego zależy dobór dawki pokarmowej dla konia?

Dobór dawki pokarmowej dla konia zależy od rasy, wieku, masy ciała, obciążenia pracą, a także pory roku i temperatury powietrza.

121. Czy ilość pracy wykonywanej przez konia ma znaczenie w jego żywieniu?

Tak, nasilenie pracy ma bardzo duże znaczenie dla poprawnego ułożenia dawki pokarmowej konia, przede wszystkim wpływa na ilość podawanej paszy treściwej.

122. Ile razy dziennie należy karmić konia?

Ze względu na małą pojemność żołądka koń powinien być karmiony jak najczęściej, przynajmniej trzy razy dziennie.

123. Podaj orientacyjną ilość paszy treściwej i objętościowej dla umiarkowanie pracującego konia o wadze 500 kg.

Przyjmuje się orientacyjnie, że koń pracujący w sposób umiarkowany (ok. 2 godziny lekkiej pracy pod siodłem dziennie) powinien otrzymywać około 1 kg paszy treściwej i około 1 kg paszy objętościowej na 100 kg masy ciała, czyli przykładowo, koń ważący 500 kg powinien dziennie otrzymać ok. 5 kg owsa, 5 kg siana, a ponadto słomę ze świeżej ściółki oraz wodę do woli.

124. Kiedy podajemy najwięcej paszy objętościowej?

Największą porcję paszy objętościowej podajemy koniowi na noc, przy wieczornym karmieniu.

125. W jakiej kolejności należy podawać pasze koniowi?

Koń powinien być najpierw napojony (o ile nie ma stałego dostępu do wody), a następnie podajemy mu paszę objętościową (np. siano). Po upływie ok. 30 minut dajemy paszę treściwą.

126. Czy konia należy poić przed czy po karmieniu?

Konie należy zasadniczo poić przed karmieniem, ale po zjedzeniu paszy należy im dodatkowo umożliwić napicie się świeżej wody, ale nie wcześniej niż jedną godzinę po podaniu paszy treściwej.

127. Czy koń powinien mieć stały dostęp do wody pitnej?

Najkorzystniej jest, gdy koń ma stały dostęp do wody (np. poidło samoczynne), gdyż wówczas może często pić niewielkie porcje wody, co jest najlepsze dla jego organizmu.

128. Jak należy się zachowywać w stajni podczas karmienia koni?

Podczas karmienia należy zapewnić koniom bezwzględny spokój. Osoby postronne (tzn. nie zajmujące się bezpośrednio pracą przy rozdawaniu paszy) nie powinny w tym czasie w ogóle przebywać w stajni.

129. Po jakim czasie od karmienia można konia wykorzystać do pracy?

Koń może być wzięty do pracy po upływie minimum jednej godziny od zakończenia pobierania paszy (nie od nasypiania do żłobu !!!)

130. Jaki rodzaj paszy należy ograniczyć w dni wolne od pracy?

W dni wolne od pracy należy zredukować ilość podawanej paszy treściwej.

131. Czy podanie koniowi spleśniałego siana może być szkodliwe?

Podawanie koniom spleśniałego siana może wywołać wiele groźnych chorób, przede wszystkim przewodu pokarmowego (morzysko).

132. Czy skoszona trawa może być podana na drugi dzień?

Skoszona trawa powinna być podana koniom jak najszybciej. Przechowywana dłużej niż kilka godzin ulega „zaparzeniu” i nie nadaje się do spożycia.

133. Czy koniom należy codziennie zmieniać pasze dla urozmaicenia diety?

Nie, codzienna zmiana podawanych pasz może być bardzo szkodliwa. Konie powinny otrzymywać dawki pokarmowe o stałym składzie, jakiekolwiek zamiany pasz należy przeprowadzać stopniowo i ostrożnie. W związku z tym dawka pokarmowa powinna być urozmaicona pod względem liczby różnych rodzajów pasz, które się na nią składają, ale jej skład powinien być codziennie taki sam.

V. Zdrowie konia

134. Jakie cechy zewnętrznego wyglądu konia mogą świadczyć o jego złym stanie zdrowia?

Objawy nienormalnego wyglądu konia, mogące świadczyć o jego chorobie, są następujące: zmierzwiona, szorstka, pozbawiona połysku sierść, osowiałość, opuszczona głowa, brak apetytu, pocenie się bez zewnętrznej przyczyny (np. na skutek wysiłku lub wysokiej temperatury otoczenia), krótkie, nieregularne oddechy, niepokój, pokładanie się, grzebanie przednimi kończynami, tarzanie się (częste).

135. Jakie zachowania konia mogą świadczyć o złym stanie zdrowia zwierzęcia?

Apatia, brak reakcji na czynniki zewnętrzne otoczenia, pokładanie się, częste tarzanie się, grzebanie przednimi kończynami, przybieranie nienaturalnych pozycji (np. siedzącego psa), kopanie się tylnymi kończynami po brzuchu, niepokój, stękanie, kulawizny i nieregularność chodów.

136. Czy brak chęci do pracy i ospałość u konia jest jedynie objawem jego lenistwa, czy może również świadczyć o chorobie?

Objawy te mogą świadczyć o rozwoju choroby, w związku z czym ich zauważenie powinno skłonić do konsultacji z lekarzem weterynarii.

137. Czy częste tarzanie się konia i grzebanie kończynami powinno zaniepokoić opiekuna lub właściciela konia?

Takie zachowanie konia może być objawem bardzo groźnej, często śmiertelnej dolegliwości przewodu pokarmowego – kolki (morzyska). Ich zauważenie jest podstawą do natychmiastowego wezwania pomocy, gdyż zbyt późno podjęte leczenie kolki często prowadzi do śmierci konia.

138. Przeciwno jakim chorobom przeprowadza się szczepienia profilaktyczne u koni?

Obowiązkowo szczepi się konie przeciwko grypie (wymagają tego przepisy PZJ wobec koni biorących udział w zawodach), a ponadto szczepi się konie przeciwko tężcowi i przeciwko wścieklicznie.

139. Dlaczego ważne jest przestrzeganie terminów szczepień?

Jedynie przestrzeganie zaleconych przez lekarza weterynarii terminów szczepień gwarantuje uzyskanie przez konia odporności na choroby, przeciwko którym szczepień się dokonuje.

140. W jakim celu odrobacza się konie?

Konie korzystające z pastwisk, wybiegów oraz pobierające paszę i wodę z różnych źródeł narażone są na inwazję pasożytów. Aby zapobiec silnemu zarobaczeniu koni i związanymi z nim schorzeniami należy regularnie – przynajmniej dwukrotnie w ciągu roku – podawać preparaty przeciwko pasożytom, czyli odrobaczać konie. O sposobie odrobaczania i rodzaju leku decyduje lekarz weterynarii

141. Jak często powinno się odrobaczać konie?

Konie utrzymywane na pastwiskach powinny być odrobaczane 4 razy w roku, konie utrzymywane tylko w stajniach – 2 razy w roku.

142. Kto powinien wykonywać zabiegi szczepień i odrobaczania koni?

Szczepienia i odrobaczanie koni przeprowadza jedynie lekarz weterynarii.

143. Wymień najważniejsze środki i materiały, które powinny znajdować się w każdej apteczce stajennej.

Podstawowe środki dezynfekujące, Altacet, zasypka alantanowa, środki opatrunkowe (w ilościach wystarczających na opatrzenie większych ran u konia!), nożyczki z zaokrąglonymi końcami, ostry nóż, pęseta, termometr weterynaryjny, dutka, kaganiec ograniczający dostęp do paszy, SPRAWNA latarka.

144. Wymień kilka najczęściej stosowanych środków dezynfekujących

Najczęściej stosuje się wodę utlenioną, jodynę, rivanol.

145. Dlaczego w apteczce powinna znajdować się dutka?

Dutka służy do poskromienia konia podczas zabiegów weterynaryjnych i w wielu wypadkach wogóle umożliwia ich przeprowadzenie.

146. Jakie informacje powinny znajdować się w widocznym miejscu przy apteczce weterynaryjnej?

Przy apteczce weterynaryjnej powinny znajdować się numery telefonów do lekarzy weterynarii opiekujących się poszczególnymi końmi lub całą stajnią oraz telefony do osoby odpowiedzialnej za konie (kierownik, właściciel itp.).

147. Kto może dysponować lekami weterynaryjnymi?

Lekami weterynaryjnymi może dysponować jedynie lekarz weterynarii, dlatego w apteczce nie powinno się przechowywać żadnych leków.

148. Wymień przynajmniej cztery okolice ciała konia, których obserwacja może dostarczyć informacji o samopoczuciu lub zdrowiu konia.

Nadpęcie (przedniej i tylnej kończyny), staw pęciny, kopyto, grzbiet, okolice mostka, pęcina, staw skokowy (Plansza – str. 91 „Akademii jeździeckiej”).

149. Jakie zmiany na grzbiecie konia powinny wzbudzić Twój niepokój?

Wrażliwość na dotyk miejsc w okolicy kłębu i grzbietu, obrzęk tkanek, wysięk, otarcie skóry.

150. Jakie zmiany chorobowe można stwierdzić dotykając i oglądając okolice ścięgien kończyn konia?

Obrzęk i bolesność okolicy ścięgien (tzw. fajka), którym często towarzyszy kulawizna.

151. Czy sposób pobierania paszy przez konia może świadczyć o jego chorobie?

Wszelkie zaburzenia apetytu mogą świadczyć o chorobie konia. Także sposób pobierania pokarmu może świadczyć o nieprawidłowościach, np. o ostrych krawędziach zębów, które raniąc wewnątrz jamy ustnej utrudniają koniowi jedzenie. Potrzebna jest pomoc lekarza weterynarii, który spiłuje ostre krawędzie zębów specjalnym tarnikiem.

152. Jakie niepokojące zmiany można zauważyć oglądając kopyta konia?

Wszelkie pęknięcia i rozpadliny w ścianie puszki kopytowej powinny być zauważone i zgłoszone podkuwaczowi który opiekuje się koniem. Strzałka kopyta może wykazywać objawy gnicia – rowek strzałki pogłębia się, jest wypełniony szaroczną cuchnącą mazią, występuje bolesność podczas czyszczenia strzałki.

153. Okolice występowania zmian chorobowych

Wskaż na planszy przedstawiającej sylwetkę konia miejsca, w których najczęściej występują zmiany chorobowe - Plansza - str. 91 „Akademii jeździeckiej”.

154. W którym miejscu występują zmiany związane z zapoprężeniem ?

Zmiany związane z zapoprężeniem (obrzęk, bolesność, podwyższona ciepłota) występują w okolicy mostka konia.

155. W którym miejscu najczęściej występuje gruda?

Gruda najczęściej występuje w zgięciu pęciny (tylna strona pęciny).

156. W którym miejscu występuje zmiana zwana pipakiem?

Pipak to niebolesny obrzęk występujący na guzie piętowym stawu skokowego konia.

157. Wymień kilka znanych Ci chorób i urazów skóry konia

Odsednienie, otarcie, odparzenie, grzybica

158. Co oznacza, że koniowi gniją strzałki?

Gnicie strzałek polega na bakteryjnym rozkładzie gnilnym rogu strzałki kopytowej. Wynika ono najczęściej z braku higieny w boksie i braku czyszczenia kopyt.

159. Wymień kilka schorzeń lub urazów kopyt konia

Ochwat, zagwożdżenie, nagwożdżenie, podbicie.

160. Podaj różnicę pomiędzy nagwożdżeniem a zagwożdżeniem

Nagwożdżenie o przebicie podeszwy kopyta ostrym przedmiotem np. gwoździem, szkłem; w zależności od miejsca i głębokości nagwożdżenia, uszkodzeniu może ulec tworzywo kopyta, jak również struktury położone głębiej (ścięgno, staw, kość).

Zagwożdżenie to zbyt głębokie wbicie podkowiaka, który uciska, a niekiedy przebija warstwę rogotwórczą kopyta,

161. Jak nazywamy narośl kostną na kościach kończyn konia?

Narośla kostne na kościach kończyn noszą nazwę nakostniaków.

162. Jak inaczej określamy schorzenie nazywane chorobą poświęteczną i jakie są jego przyczyny?

Inna nazwa (fachowa) choroby poświętecznej to mięśniochwat porażenny. Najczęstszą przyczyną jest nie zmniejszona dawka paszy treściwej w dni wolne od pracy, przeciążenie pracą lub przekarmienie – zbyt dużo białka.

163. Wymień kilka najczęstszych objawów kolki (morzyska).

Niepokój konia, przyspieszony oddech, pocenie się, pokładanie się, grzebanie przednimi kończynami, przybieranie nienaturalnych pozycji (np. siedzącego psa), częste tarzanie się, bicie po brzuchu tylnymi kończynami, częste oglądanie się na boki.

164. Czy konie chorują na grypę?

Tak, grypa to groźna, zaraźliwa choroba wirusowa występująca także u koni.

165. Jaki jest najskuteczniejszy sposób zapobiegania grypie koni?

Najwłaściwszym sposobem zapobiegania grypie koni jest regularne szczepienie przeciwko tej chorobie.

166. Jakie są najczęstsze przyczyny kontuzji i urazów koni ?

Jedną z najczęstszych przyczyn urazów i kontuzji jest przeciążanie koni pracą wynikające z niewiedzy, niedbalstwa i nieracjonalnego treningu.

167. Dlaczego wiedza jeźdźców o podstawach profilaktyki weterynaryjnej (czyli wiedzy o zapobieganiu chorobom) może mieć wpływ na ich wyniki sportowe i satysfakcję z uprawiania jazdy konnej ?

Koń jest partnerem jeźdźcy, całkowicie od niego uzależnionym i zdanym na jego postępowanie. Dlatego wiedza o podstawach profilaktyki weterynaryjnej jest podstawą do racjonalnego i etycznego użytkowania koni. Tylko konie właściwie trenowane, z zachowaniem troski o ich zdrowie, będą odnosiły sukcesy i dostarczały satysfakcji swoim jeźdźcom!

VI. Wyposażenie konia wierzchowego

168. Z jakich zasadniczych części składa się uzda (tręzła) wędzidłowa?

Uzda wędzidłowa składa się z ogłowia z wędzidłem i wodzami oraz z nachrapnika.

169. Wymień i wskaż na planszy podstawowe części składowe ogłowia wędzidłowego z nachrapnikiem hanowerskim

Nagłówek, policzko (pasek policzkowy), podgardle, naczółek, pasek nosowy nachrapnika, kółeczka nachrapnika, wędzidło, wodza, stoper do wytoka (motylek).

170. Z jakich najważniejszych części składa się wędzidło?

Wędzidło składa się z ogniów połączonych przegubem oraz ruchomych pierścieni do przypinania wodzy i policzków.

171. Z jakich materiałów najczęściej wykonuje się wędzidło?

Wędzidła na ogół wykonane są z metalu (stal chromowana, nierdzewna, mosiądz), a także z gumy, tworzywa sztucznego i ze skóry.

172. Podaj punkty ucisku (oddziaływania) wędzidła na konia

Wędzidło działa na język, bezzębną krawędź żuchwy, na podniebienie i na kąty pyska konia.

173. Wymień kilka (co najmniej 4) znanych Ci rodzajów wędzideł

Wędzidło anatomiczne, wędzidło skórzane, wędzidło podwójnie łamane (z łącznikiem), wędzidło zwykłe, wędzidło oliwkowe, wędzidło policzkowe (z wąsami), wędzidło Pessoa (wielokrążek), wędzidło skokowe, wędzidło nie łamane, wędzidło obrotowe, wędzidło przelotowe (cygańskie).

174. W jaki sposób grubość wędzidła wpływa na siłę jego oddziaływania?

Wędzidło tym ostrzej działa, im jest cieńsze. Grube wędzidła działają łagodniej.

175. W jaki sposób jeździec oddziałuje na wędzidło?

Jeździec działa na wędzidło dłońmi za pośrednictwem wodzy, które są przypięte do pierścieni wędzidła. Wodze stanowią zatem przedłużenie ręki jeźdźcy, a nie uchwyt do trzymania się na koniu!

176. Wymień kilka (przynajmniej 3) znane Ci rodzaje nachrapników

Nachrapnik hanowerski, nachrapnik polski (angielski), nachrapnik kombinowany (irlandzki), nachrapnik meksykański (krzyżowy), nachrapnik Worcester, nachrapnik kabłąkowy.

177. W jakim celu stosuje się nachrapniki?

Nachrapnik jest uzupełnieniem kielzna, wyrównuje ustawienie górnej i dolnej szczęki konia oraz zapobiega otwieraniu przez konia pyska. Generalnie nachrapnik wspomaga działanie wędzidła poprzez przeniesienie nacisku na grzbiet nosa.

178. Wskaż następujące części siodła sportowego: terlica (szkielet), przedni łąk, krawędź tylnego łąku, siedzisko, zaczep pułsiska (zamek), skrzydelko, pułsisko, strzemię, tybinka, podtybinka, poduszki, wyściółka, poduszka kolanowa, popręg ze sprzączkami, przystęły. Plansza str. 111 – podczas egzaminu wszystkie elementy należy pokazać na siodle demonstracyjnym

179. Co to jest zaczep zatraskowy pułsiska?

Zaczep służy do przypinania pułsiska ze strzemiem do siodła. Zatrask (bezpiecznik) zaczepu musi być sprawny i naoliwiony, by w razie upadku jeźdźca uwolnił pułsisko wraz ze strzemiem, co zapobiega wleczeniu jeźdźca za nogę przez konia.

180. Do czego służy czaprak?

Czaprak chroni grzbiet konia przed bezpośrednim naciskiem siodła, a także ochrania poduszki siodła przed niszczącym działaniem potu końskiego.

181. Z jakich materiałów najczęściej wykonuje się czapraki?

Czapraki najczęściej wykonane są z filcu, bawełny, tworzywa sztucznego, a także skóry i gumy.

182. Co to są bezpieczne strzemiona?

Bezpieczne strzemiona ułatwiają uwolnienie stopy jeźdźca w razie upadku. Istnieje kilka rodzajów takich strzemion, różniących się sposobem działania.

183. Jakie znasz dwa podstawowe typy siodeł?

Siodło ławkowe (typu wschodniego), w którym na grzbiecie konia opierają się dwie równoległe ławki połączone łąkami oraz siodło typu zachodniego o jednolitym wewnętrznym szkielecie.

184. Wymień kilka (przynajmniej 3) znane Ci rodzaje siodeł

Siodło sportowe, siodło western, siodło wojskowe, siodło turystyczne (rajdowe), siodło wyścigowe, siodło damskie, siodło dla kuców islandzkich.

185. Wymień podstawowe typy siodła sportowego i podaj różnice w ich budowie.

Wśród siodeł sportowych wyróżniamy siodło ujeżdżeniowe, siodło skokowe i siodło wszechstronne (ogólnoużytkowe). Siodło ujeżdżeniowe leży blisko grzbietu konia i ma długie tybinki. Siodło skokowe ma długie, płaskie siedzisko, wysunięte do przodu tybinki i często dodatkowe poduszki kolanowe. Siodło wszechstronne to pośrednia forma obu wcześniej wymienionych siodeł, spełnia podstawowe wymagania jazdy ujeżdżeniowej, skokowej i pracy w terenie, najlepsze do podstawowego szkolenia.

186. Dlaczego sprzęt jeździecki wymaga regularnej konserwacji?

Sprzęt jeździecki jest drogi i jego trwałość zależy od regularnej pielęgnacji i czyszczenia. Ponadto dobry stan sprzętu ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa jeźdźca.

187. Na czym polega pielęgnacja sprzętu jeździeckiego?

Poprawna pielęgnacja sprzętu polega na czyszczeniu po każdorazowym użyciu, na konserwacji skórzanych części i szwów co 8–14 dni, na okresowej kontroli stanu sprzętu pod kątem uszkodzeń oraz na gruntownym czyszczeniu dwa razy do roku.

188. W jaki sposób konserwuje się części skórzane sprzętu jeździeckiego?

Skórzane części sprzętu należy porozpinać i umyć w letniej wodzie z dodatkiem mydła do skór (glicerynowego). Po umyciu wysuszyć na powietrzu i dokładnie natłuścić używając specjalnego oleju lub smaru do konserwacji skór.

189. Czy zużyty olej samochodowy nadaje się do konserwacji siodła?

Nie! Oleje mineralne niszczą skórę i ich stosowanie przynosi efekt odwrotny do zamierzonego! Skórę siodła można natłuszczać tylko specjalnym smarem.

190. Dlaczego nie należy suszyć skórzanych części sprzętu jeździeckiego na grzejnikach lub na słońcu?

Skóra suszona w podwyższonej temperaturze staje się krucha, łamliwa i nieelastyczna. Części skórzane należy suszyć w przewiewnym miejscu, w temperaturze pokojowej.

191. W jaki sposób konserwujemy metalowe części sprzętu jeździeckiego?

Strzemiona, sprzączki, łańcuszki itp. można czyścić na wilgotno z użyciem delikatnych materiałów ściernych (drobny papier ścierny) lub środków chemicznych do czyszczenia i polerowania metalu. Po użyciu tych środków należy metal dokładnie umyć i posmarować cienką warstwą wazeliny. Wędzideł nie wolno czyścić środkami chemicznymi! Wędzidła pęknięte, porysowane, z odpryskującym chromowaniem należy bezwzględnie wymienić z uwagi na ryzyko okaleczenia konia i bezpieczeństwo jeźdźca.

VII. Przygotowanie do jazdy

192. Jakie podstawowe elementy ekwipunku powinien posiadać każdy jeździec?

Odpowiednie spodnie do jazdy konnej (miękkie, bez szwów po wewnętrznej stronie nogawek), buty z gładką podeszwą i płaskim obcasem sięgające powyżej kostki (sztyblety) lub długie buty do jazdy konnej (tzw. oficerki), przylegające do ciała okrycie wierzchnie i ochronne nakrycie głowy z odpowiednim atestem bezpieczeństwa (kask, tocze). Ponadto należy posiadać bat do jazdy konnej (dł. 110 – 120 cm ; na zawodach -110 cm) lub palcat (dł. ok. 75 cm), wskazane są również rękawiczki oraz sztylpy, używane do krótkich butów (sztybletów).

193. Jakich butów nie należy używać do jazdy konnej?

Nieodpowiednie do jazdy konnej są półbuty, miękkie obuwie sportowe bez obcasa oraz buty z grubą zelówką i protektorem na podeszwie. Wszystkie te rodzaje obuwia stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa jeźdźca.

194. Co to jest kamizelka ochronna?

Kamizelka ochronna jest zalecanym wyposażeniem każdego jeźdźcy podczas treningu skoków (na parkurze i w terenie) i ma za zadanie chronić korpus (klatkę piersiową, narządy wewnętrzne) przed urazami w razie upadku z konia. Używanie kamizelki jest obowiązkowe w konkurencji WKKW (próba terenowa) oraz w konkursach dla dzieci na kucach.

195. Czy osoby pełnoletnie mają prawo jeździć bez toczków?

Zgodnie z zasadami bezpieczeństwa każdy jeździec, bez względu na wiek i posiadane umiejętności powinien dosiadać konia wyłącznie w ochronnym nakryciu głowy. Odstępstwa od tej zasady i związane z tym urazy mogą skutkować odmową wypłaty odszkodowania oraz konsekwencjami prawnymi dla instruktora odpowiedzialnego za prowadzenie zajęć w danym ośrodku.

196. Jakie podstawowe cechy powinien mieć poprawny strój do jazdy konnej?

Każdy strój jeździecki powinien spełniać podstawowe wymogi bezpieczeństwa, a ponadto być schludny, czysty i poprawnie dopasowany do figury jeźdźcy.

197. Co należy zrobić z długimi włosami podczas jazdy konnej?

Długie włosy ze względów bezpieczeństwa powinny być do jazdy związane lub zaplecione, ewentualnie ukryte pod toczkiem (kaskiem).

198. Czy biżuteria może stanowić dodatkowy element stroju jeźdźcy?

Jako dopuszczalnej biżuterii można używać jedynie spinki do plastronu (przy oficjalnym stroju jeździeckim) i spinek do mankietów koszuli. Inne ozdoby, zwłaszcza kolczyki, naszyjniki itp. mogą stwarzać dla jeźdźcy dodatkowe zagrożenie podczas upadku z konia.

199. Jak prawidłowo przenosimy ogłowie?

Ogłowie należy powiesić na lewym ramieniu, naczółkiem na zewnątrz, wodze przewieszane w połowie długości na nagłówku. Inaczej można przenosić ogłowie zawieszane na lewym przedramieniu, wówczas wodze również zawieszane są razem z nagłówkiem, by uniknąć zaplątania.

200. Jak prawidłowo przenosimy siodło?

Siodło można przenosić na dwa sposoby: przewieszane na lewym przedramieniu, przednim łękiem w kierunku łokcia, albo oparte tylnym łękiem o lewe biodro, podtrzymywane lewą dłonią za przedni łęk. W każdym przypadku popręg jest przewieszony przez siedzisko, a strzemiona podciągnięte.

201. Co należy zrobić z siodłem, gdy wykonujemy przy koniu inne czynności?

Siodło najlepiej powiesić na specjalnym wieszaku przy boksie, albo na drzwiach boksu. W ostateczności można je oprzeć przednim łękiem o podłogę, tylnym łękiem o ścianę, tak, by czaprak (potnik) był na zewnątrz. Nie wolno kłaść siodła na ściółce w boksie.

202. Na co należy uważać, wieszając siodło na drzwiach boksu?

Siodła tak powieszonych nie należy pozostawiać bez nadzoru, gdyż konie często gryzą skórę i mogą zniszczyć sprzęt pozostawiony w zasięgu ich pyska.

203. Czy koniowi stojącemu w stanowisku (na uwięzi) najpierw zakładamy ogłowie czy siodło?

Koniowi stojącemu w stanowisku lepiej najpierw założyć siodło, a w drugiej kolejności ogłowie

204. Który element rzędu zakładamy najpierw koniowi, który stoi w boksie?

Koniowi stojącemu w boksie najpierw zakładamy ogłowie (kielznamy go), a następnie przystępujemy do siodłania.

205. Opisz i zademonstruj prawidłowe kielznanie konia.

Uporządkować ogłowie przewieszane na lewej ręce, podejść do konia z lewej strony, objąć prawą ręką łeb konia, przełożyć wodze przez szyję (o ile koń stoi spokojnie!), zdjąć kantar lewą ręką – prawa przytrzymuje głowę konia za grzbiet nosa, chwycić palcami prawej dłoni policzka ogłowia podanego lewą ręką, ułożyć wędzidło płasko na lewej dłoni (kciuk wolny), włożyć ostrożnie wędzidło lewą dłonią do pyska, naciskając lekko kciukiem na wargę,

równocześnie unieść prawą dłońią ogłowiu, by wędzidło wsunęło się na swoje miejsce (nie uderzyć wędzidłem o zęby!), po uniesieniu ogłowia przełożyć nagłówek lewą ręką najpierw przez lewe ucho, potem prawą ręką przez prawe ucho konia. Po nałożeniu ogłowia przełożyć grzywkę przez naczólek oraz zapiąć podgardle i nachrapnik.

206. Jak ciasno należy zapinać podgardle?

Podgrdle zapinamy na tyle luźno, by można było wsunąć pod nie na szerokość całą dłoń. Nie może ono uciskać tchawicy i utrudniać oddychania.

207. Jak należy dopasować nachrapnik hanowerski?

Pasek nosowy nachrapnika hanowerskiego leży na szerokość 4 palców ponad nozdrzami (nie dotyczy to kucy i małych koni!) i jest zapięty w taki sposób, by nachrapnik nie utrudniał oddychania. Pomiedzy zuchwą, a podbródkiem nachrapnika muszą zmieścić się dwa palce płasko położone, aby koń mógł wygodnie żuć wędzidło, nie otwierając pyska. Kółeczka nachrapnika muszą się znajdować przed ogniwiemi wędzidła. Sprzączka podbródka musi leżeć z boku i nie może uciskać krawędzi szczęki.

208. Jak należy dopasować nachrapnik polski lub kombinowany?

Pasek nosowy nachrapnika polskiego lub kombinowanego leży na szerokość dwóch palców poniżej kości jarzmowej. Pomiedzy zapiętym paskiem i kością nosową pozostaje miejsce na co najmniej jeden palec.

209. Dlaczego każdy koń w stajni powinien mieć swoje ogłowiu?

Bardzo ważne jest prawidłowe dopasowanie ogłowiu do wymiarów głowy konia oraz dobór właściwego wędzidła. Dlatego dla każdego konia ogłowiu dopasowuje się indywidualnie i nie należy używać ogłowiu innego konia, który może mieć inne wymiary głowy i potrzebować innego kielzna.

210. Czy ma znaczenie, które siodło z siodlarni weźmiemy dla naszego konia?

Siodło musi być dopasowane rozmiarem do konia i do jeźdźca, w związku z tym najczęściej każdy koń ma własne siodło i nie należy używać sprzętu należącego do innego konia.

211. Z której strony podchodzimy do konia z siodłem podczas siodlania?

Do konia podchodzimy z lewej strony, trzymając siodło na lewym przedramieniu.

212. Co należy sprawdzić przed nałożeniem siodła?

Sprawdzamy czystość potnika (czapraka), podciągnięcie strzemion na puśliskach oraz stan zaczepów puślisk i przystułów popręgowych. Przystuły nie mogą być naderwane, puśliska muszą mieć szwy w dobrym stanie i nie mogą być ponadrywane, a zamki puślisk powinny być sprawne, naoliwione i najlepiej otwarte.

213. W jakim celu przyglądamy sierść konia na grzbiecie przed nałożeniem siodła?

Przyglądamy w ten sposób zmierzwiene włosy oraz sprawdzamy stan skóry pod kątem ewentualnych urazów i bolesności.

214. W jaki sposób prawidłowo nakładamy siodło ? Zademonstruj

Siodło powoli i ostrożnie nakładamy tak, by jego środek znalazł się nad kłębem konia. Następnie silnie naciskając lewą ręką na przedni łęk przesuwamy siodło do tyłu aż do chwili, gdy trafi ono we wgłębienie grzbieta tuż za kłębem. Następnie wyrównujemy potnik (czaprak), który nie może być pofałdowany, zawinięty i powinien przylegać do wewnętrznej strony

przedniego łęku. Po założeniu siodła należy przejść na prawą stronę i po skontrolowaniu położeniu potnika, opuścić popręg i sprawdzić jego ułożenie pod prawą tybinką. Następnie powrócić na lewą stronę, sięgnąć po popręg prawą ręką i lekko zapiąć go do przystułu pod lewą tybinką. Podczas przypinania popręgu tybinkę można oprzeć o swoją głowę.

215. W którym miejscu na koniu powinien znajdować się popręg siodła?

Popręg powinien leżeć na mostku konia, mniej więcej szerokość dłoni za wyrostkami łokciowymi konia.

216. Dlaczego zalecane jest przejście na prawą stronę konia podczas siodłania?

Jeździec powinien skontrolować stan popręgu i potnika po prawej stronie, a ponadto będąc po prawej stronie może delikatnie opuścić popręg unikając uderzenia konia po kończynach. Poza tym w przypadku koni stojących w stanowisku unika się przypięcia konia popręgiem do przedzielnika, co czasem może się zdarzyć!

217. Z której strony należy iść prowadząc konia?

Prowadząc konia należy iść po jego lewej stronie.

218. Dlaczego prowadząc konia należy wcześniej podciągnąć strzemiona?

Strzemiona opuszczone na dół mogą uderzać konia i przestraszyć go, a także mogą zaczepić się o wystające przedmioty.

219. W której ręce trzymamy wolny koniec wodzy podczas prowadzenia konia?

Wolny koniec wodzy należy trzymać w lewej dłoni – końcówki wodzy razem i przytrzymane kciukiem.

220. W jakim przypadku podczas prowadzenia konia nie zdejmujemy wodzy z szyi konia?

Wodze pozostają na szyi konia wówczas, gdy używany jest wytok.

221. W którą stronę zawracamy prowadząc konia?

Podczas prowadzenia konia zawraca się go zawsze w prawo. Aby zawrócić konia, należy unieść lewą dłoń, a prawą wywrzeć lekki nacisk na prawą wodzę.

222. Jakie czynności należy wykonać przed przystąpieniem do wsiadania na konia?

Należy dociągnąć popręg, przerzucić wodze na szyję konia oraz opuścić strzemiona i wyregulować długość puślisk, zwracając równocześnie uwagę na to, by ani przez chwilę koń nie pozostał bez kontroli.

223. W jaki sposób należy ustawić konia by bezpiecznie go dosiąść?

Koń powinien być ustawiony na linii środkowej hali lub otwartej ujeżdżalni względnie w środku koła. Należy zachować bezpieczne odstępy pomiędzy końmi.

224. W jaki sposób regulujemy długość puślisk stojąc obok konia?

Prawidłowa długość puśliska wraz ze strzemieniem odpowiada w przybliżeniu długości ramienia. Należy więc dotknąć środkowym palcem sprzączki puśliska leżącej na zamku i ułożyć naprężone puślisko wzdłuż wewnętrznej strony wyprostowanej ręki. Stopka strzemienia powinna dotykać pachy.

225. Z której strony konia wsiadamy?

Konia dosiadamy od jego lewej strony.

226. W jaki sposób należy stanąć przy koniu podczas wsiadania?

Przy koniu stajemy po jego lewej stronie, plecami do jego głowy, lewym biodrem w stronę lewego stawu barkowego konia.

227. Co robimy z batem wsiadając na konia?

Bat należy trzymać w lewej ręce wraz z wodzami, końcówką skierowaną w dół.

228. Podaj, jakie najczęstsze błędy popełnia się podczas wsiadania?

Do błędów przy wsiadaniu należy: zbyt krótkie lub zbyt luźne trzymanie wodzy w lewej ręce, co może powodować kręcenie się konia lub brak nad nim kontroli. Uderzanie konia kolaniem prawej nogi w okolicę nerek, w czasie przekładania nogi nad grzbietem. Zgięta noga w kolanie. Wbijanie czubka lewego buta w żebra konia. Wszystkie te błędy mogą spowodować niepokój lub spłoszenie się konia, a w konsekwencji wypadek.

229. W jaki sposób sprawdza się dopasowanie długości puślik siedząc na koniu?

Strzemiona opuszczone na dół powinny sięgać mniej więcej o palec poniżej kostki jeźdźca swobodnie siedzącego w siodle z luźno opuszczonymi nogami.

230. Czy jeździec może samodzielnie wyregulować długość puślik siedząc w siodle?

Oczywiście, jest to możliwe. Prawidłowe dopasowanie strzemion jest możliwe jedynie z siodła. Regulacja puślik przed wsiadaniem ma znaczenie jedynie orientacyjne.

231. W jaki sposób należy prawidłowo regulować długość puślik z siodła?

Jeździec pozostawiając stopę w strzemieniu odchyła nieco kolano i udo od siodła, a ręką pociąga za końcówkę puślika rozpinając klamerkę. Po skróceniu lub wydłużeniu puślika należy wskazującym palcem trafić bolcem sprzączki w otwór puślika i zapiąć sprzączkę. Klamrę puślika należy następnie podciągnąć do zamka siodła, by nie wystawała poniżej skrzydełka, co może spowodować zranienie nogi jeźdźca.

232. Na co należy zwrócić uwagę dokonując regulacji puślik?

Ważne jest, by oba puślika były wyregulowane na identyczną długość, gdyż w przeciwnym wypadku jeździec będzie siedział krzywo w siodle.

233. Czy siedząc na koniu można dociągać popręg?

Dociąganie popręgu z siodła jest możliwe i bardzo wskazane. Dzięki temu uzyskujemy ostateczne pewne zamocowanie siodła na grzbiecie konia, co uniemożliwia jego przesunięcie oraz otarcie grzbietu konia.

234. Czy popręg lepiej dociągać w „stój” czy w stępie?

Prawidłowo należy dociągać popręg w stępie, gdyż wówczas mniejsze jest ryzyko „przyszczypania” popręgiem fałdek skóry konia oraz trudniej jest koniowi napinać mięśnie klatki piersiowej w obronie przed mocniejszym dopięciem popręgu.

235. W jaki sposób prawidłowo dociągamy popręg z siodła?

Jeździec bierze wodze do jednej ręki, przesuwając nogę przed tybinke siodła pozostawiając stopę w strzemieniu. Odchyła tybinke siodła a wolną ręką po kolei skraca przystuły dociągając popręg. Bolec sprzączki popręgowej najlepiej przytrzymywać wskazującym palcem i wprowadzić go w otwór przystuły.

236. Jakich błędów nie wolno popełnić dociągając popręg z siodła?

Dociągając popręg nie wolno wypuszczać z ręki wodzy ani przesuwając nogi za tybinę, gdyż wówczas mimo woli uderzamy konia pięta po słabiznie co może spowodować konia do gwałtowniejszych ruchów, które mogą być przyczyną upadku z konia.

237. Czy prawidłowo dociągnięty popręg przeszkadza koniowi w oddychaniu?

Dzięki odpowiedniej budowie klatki piersiowej konia popręg nie przeszkadza w oddychaniu, gdyż opiera się na mostku konia. Podczas oddychania obwód klatki piersiowej konia w miejscu przylegania popręgu nie zmienia się.

238. Jak należy prawidłowo ustawić konia do zsiadania na ujeżdżalni?

Koń powinien być ustawiony równolegle do krótkiej ściany, na linii środkowej.

239. Opisz jeden ze sposobów zsiadania z konia.

Najbardziej prawidłowy i bezpieczny sposób jest następujący: zatrzymać konia we właściwym miejscu, wyjąć obie nogi ze strzemion i pochylając tułów do przodu przerzucić prawą nogę ponad zadem i wylądować miękko na obu stopach po lewej stronie konia. Lewa ręka powinna cały czas przytrzymywać wodze na wysokości kłębu konia.

240. Jakich błędów należy się wystrzegać podczas zsiadania z konia?

Nie wolno wypuszczać wodzy z ręki i tracić w ten sposób nad koniem kontroli, nie zaleca się zsiadać po strzemieniu (kolejność czynności odwrotna do wsiadania), gdyż grozi to wypadkiem w razie gwałtownego ruchu konia. Ponadto należy zachować bezpieczne odstępstwa od innych koni.

241. Gdzie należy rozsiodływać konia ?

Konia należy rozsiodływać w stajni, po wprowadzeniu do boksu lub stanowiska.

242. W jakiej kolejności zdejmujemy z konia części rzędu podczas rozsiodłania w boksie?

W pierwszej kolejności zdejmujemy siodło, a następnie ogłowie.

243. Na co należy uważać opuszczając odpięty popręg?

Należy uważać, by nie uderzyć konia sprzączkami po przednich kończynach. W tym celu odgradzamy własną nogą kończyny konia od opadającego popręgu.

244. Które części ogłowia rozpinamy podczas zdejmowania uzdy?

Należy rozpiąć podgardle i nachrapnik.

245. Co należy zrobić po zdjęciu ogłowia, a przed zdjęciem siodła w stanowisku?

Należy nałożyć koniowi na głowę kantar z uwiązem, który zaraz po wprowadzeniu zakładamy na jego szyję.

246. Na co musimy uważać zdejmując ogłowie?

Należy zwrócić uwagę, aby wodze były przewieszane przez lewe przedramię jeźdźcy (nie mogą zwisać dotykając ziemi) oraz by wędzidło podczas zdejmowania uzdy nie uderzyło ani nie zaczęło się o zęby konia.

VIII. Zasady zachowania na ujeżdżalni

247. Jak należy się zachować wjeżdżając lub wchodząc na ujeżdżalnię?

Przed wjazdem lub wejściem na ujeżdżalnię należy głośno zapytać „wejście wolne?” i dopiero po otrzymaniu odpowiedzi „wejście wolne” można wjechać lub wejść na plac lub na halę. Podobnie należy postąpić opuszczając ujeżdżalnię.

248. Kto odpowiada za porządek i dyscyplinę na ujeżdżalni?

Za porządek na ujeżdżalni odpowiada szkoleniowiec prowadzący zajęcia (najwyższy rangą, jeżeli zajęcia prowadzi kilku instruktorów) lub w razie jego nieobecności – jeździec o najdłuższym stażu.

249. Kto może przebywać na ujeżdżalni podczas jazdy?

Na ujeżdżalni mogą przebywać jedynie jeźdźcy i szkoleniowiec prowadzący zajęcia. Nikt inny nie ma prawa wchodzić na ujeżdżalnię.

250. W jakiej sytuacji psy mogą biegać po ujeżdżalni podczas jazdy?

W żadnym przypadku psy, nawet te najbardziej posłuszne, nie mogą biegać luzem po placu, gdyż grozi to sploszeniem się konia i wypadkiem.

251. W którym miejscu na ujeżdżalni powinno odbywać się wsiadanie, zsiadanie i dociąganie popręgów?

Wszystkie tego rodzaju czynności przeprowadza się na linii środkowej z końmi ustawionymi równoległe do krótkiej ściany w bezpiecznych odstępach jeden od drugiego.

252. Jaki jest minimalny dopuszczalny bezpieczny odstęp pomiędzy końmi podczas jazdy?

Minimalny bezpieczny odstęp od konia poprzedzającego lub mijanego to co najmniej 3 kroki (ok. 2,5 metra)

253. W jaki sposób wymijają się jeźdźcy poruszający się w przeciwnych kierunkach?

Jeźdźcy wymijają się na ujeżdżalni zawsze po lewej ręce (ruch prawostronny).

254. W jakiej odległości od zbliżającego się konia powinien zjechać ze śladu jeździec ustępujący pierwszeństwa?

Jeździec ustępujący pierwszeństwa powinien zjechać ze śladu najpóźniej w odległości ok. 10 metrów, jeżeli obaj poruszają się stępem – wystarczy odległość ok. 5 metrów.

255. Kto ma pierwszeństwo na ujeżdżalni – zastęp wspólnie ćwiczących jeźdźców czy pojedynczy jeździec?

Pierwszeństwo ma zawsze zastęp jeźdźców.

256. W którym miejscu placu nie należy przechodzić do stępa i zatrzymać się podczas jazdy kilku jeźdźców na ujeżdżalni?

Zatrzymywanie i przechodzenie do stępa podczas jazdy kilku jeźdźców na ujeżdżalni jest zabronione na pierwszym śladzie, na całym obwodzie placu.

257. Co to jest „drugi ślad”?

Drugi ślad to linia biegnąca po obwodzie ujeżdżalni w odległości ok. 2,5 m (3 kroków) od ściany (bandy) ujeżdżalni (pierwszego śladu) .

258. Kto ma pierwszeństwo na ujeżdżalni?

Pierwszeństwo mają: jeźdźcy jadący na lewą rękę, jeźdźcy jadący wyższym chodem, jeźdźcy na pierwszym śladzie przed jeźdźcami wykonującymi inne figury, jeźdźcy jadący po liniach prostych przed jeźdźcami jadącymi po łukach (wężyk, serpentyna, koło).

259. Czy jeźdźcy początkujący lub zaawansowani mają na ujeżdżalni jakieś szczególne przywileje?

Wszystkich jeźdźców obowiązują te same zasady porządku i bezpieczeństwa. Nikt w czasie jazdy nie jest uprzywilejowany. Jeźdźcy bardziej doświadczeni powinni jednak zwracać uwagę na jeźdźców początkujących, którzy mają nieraz kłopoty z opanowaniem koni lub znajomością wszystkich zasad poruszania się po placu.

260. Jakie są dwa podstawowe rodzaje jazdy na ujeżdżalni?

Jeźdźcy mogą jeździć indywidualnie (przestrzegając zasad pierwszeństwa i porządku) albo mogą jeździć w zastępie. W obu przypadkach o porządku jazdy decyduje instruktor lub najstarszy (stażem) jeździec.

261. Na czym polega jazda w zastępie?

Jazda w zastępie polega na wykonywaniu ćwiczeń ujeżdżeniowych przez grupę jeźdźców. Za pierwszym (czołowym) koniem jadą kolejni jeźdźcy w odpowiednich odległościach, nakazanych przez instruktora.

262. Jakie znasz sposoby jazdy w zastępie?

Rozróżniamy następujące sposoby jazdy w zastępie: jazda na ogonach, jazda z określonymi odległościami, jazda w „podzieleniu” (czasem używane określenie „luzem” – przyp. MR), jazda dowolna.

263. Na czym polega jazda „na ogonach”?

Jazda na ogonach odbywa się za jeźdźcem czołowym, konie poruszają się jeden za drugim, a odległość między nimi wynosi ok. 0,5 metra. Wszystkie komendy instruktora wykonuje się za jeźdźcem czołowym, jadąc jego śladem.

264. W jaki sposób jeździec może się zorientować, że jedzie jedną lub dwie długości konia za koniem poprzedzającym?

W przypadku jednej długości konia jeździec widzi pomiędzy uszami swojego konia stawy skokowe konia poprzedzającego, a w przypadku dwóch długości – widzi jego kopyta (tylnych kończyn).

265. Na czym polega jazda „w podzieleniu”?

Jazda „w podzieleniu” polega na tym, że jeźdźcy dzielą równo obwód ujeżdżalni pomiędzy siebie, a wszystkie komendy instruktora wykonują równocześnie (nie za czołowym).

266. Na czym polega jazda dowolna?

Jazda dowolna odbywa się w dowolnym kierunku, po całej ujeżdżalni. Najczęściej podawany jest rodzaj chodu, w którym powinny poruszać się wszystkie konie. Jeźdźcy muszą przestrzegać zasad pierwszeństwa i bezpieczeństwa wobec siebie nawzajem.

267. Co to są figury na ujeżdżalni?

Figury na ujeżdżalni to linie, po których powinien poruszać się koń.

268. Jakie wymiary ma plac do podstawowego szkolenia?

Plac do szkolenia podstawowego to czworobok o wymiarach 20 m x 40 m

269. W jaki sposób oznacza się położenie punktów na czworoboku?

Do oznaczania punktów na czworoboku służą znaczniki (tabliczki, stojaki) z literami.

270. Wymień podstawowe, najczęściej wykonywane figury na ujeżdżalni.

Cała ujeżdżalnia, wyjeżdżanie narożników, zmiany kierunku, wolta, półwolta, wężyk, serpentyna.

271. Co to jest wolta i od czego zależy jej średnica?

Wolta jest to koło o średnicy od 10 do 6 m (wymiaru są podane od łatwiejszego do trudniejszego wykonania!). Średnica wolty zależy od stopnia wyszkolenia konia i jeźdźcy. Przed wydaniem polecenia wykonania wolty instruktor powinien podać jej wymaganą średnicę.

272. Podaj średnice dużego i małego koła.

Duże koło ma średnicę 20 m, a małe koło – 10 m.

273. Podaj różnicę pomiędzy wężykiem i serpentyną

Wężyk jest to figura wykonywana wzdłuż długiej ściany lub na linii środkowej lub na liniach ćwiartkowych. Przy pojedynczym wężyku na długiej ścianie maksymalna odległość od śladu wynosi 5 m i wypada na środku długiej ściany, a przy podwójnym wężyku 2,5 m i wypada na wysokości 3 m za punktami kół (w kierunku E lub B). Potrójny wężyk można wykonać na linii środkowej lub na liniach ćwiartkowych, a na długich ścianach tylko na czworoboku o wymiarach 20 x 60 m (po 2,5 m od ściany).

Serpentyna składa się z wielu, równo rozłożonych wzdłuż ujeżdżalni półkoli, stycznych do długich ścian i połączonych liniami prostymi. Serpentyna zaczyna i kończy się na środku krótkiej ściany w punktach A i C. Liczba wykonywanych zakrętów zależy od poziomu wyszkolenia konia i jeźdźcy.

274. Jakie wymiary ma duży czworobok?

Duży czworobok ma wymiary 20 m x 60 m

IX. Teoria jazdy konnej

275. Co powinno cechować każdego, kto chce być dobrym jeźdźcą?

Tylko ten, kto rozumie potrzeby konia, jego zachowanie i charakter, może właściwie współpracować z koniem.

276. Czy wyszkolenie jeźdźcy ma znaczenie dla konia?

Tylko poprawnie wyszkolony jeździec gwarantuje koniowi bezpieczeństwo i zadowolenie oraz sprawia, że koń nabiera zaufania i chęci do współpracy.

277. Co jest najważniejszym celem szkolenia jeździeckiego?

Najważniejszym celem szkolenia jest uzyskanie harmonii pomiędzy jeźdźcą i koniem, bez której nie ma prawidłowej jazdy konnej.

278. Czy początkujący jeździec, którego interesuje ujeżdżenie może poprzestać jedynie na ćwiczeniach na ujeżdżalni i czworoboku?

Podstawowe wyszkolenie jeźdźcy powinno być wszechstronne - ujeżdżenie, skoki, jazda w terenie. Za wczesną specjalizacją jest szkodliwa i ogranicza możliwości rozwoju zarówno jeźdźcy jak i konia

279. Jakiego konia powinien wybrać początkujący jeździec: młodego, czy starszego, dobrze wyszkolonego?

Dobrze ujeżdżony, doświadczony koń jest najlepszym nauczycielem dla początkującego jeźdźcy. Pracę z młodymi końmi należy pozostawić jeźdźcom o dużym doświadczeniu i umiejętnościach.

280. Jakie są rodzaje dosiady?

Wyróżniamy trzy zasadnicze rodzaje dosiady: dosiad ujeżdżeniowy (zwany też podstawowym), półsiad i dosiad stypłowy.

281. Jak inaczej określa się dosiad ujeżdżeniowy ?

Inna nazwa dosiady ujeżdżeniowej to dosiad podstawowy.

282. Przez które punkty ciała jeźdźcy siedzącego poprawnie dosiadem podstawowym można poprowadzić pionową linię pionową?

Jeździec siedzi prosto, tak że można poprowadzić pionową linię od ucha poprzez bark, staw biodrowy i staw skokowy (w skrócie: bark, biodro, pięta).

283. Jak głęboko stopy powinny być wsunięte w strzemiona?

W dosiadzie podstawowym jeździec opiera stopy w strzemionach tuż przed najszerszym miejscem podeszwy.

284. Która część ciała jeźdźcy stanowi jego najniższy punkt?

Najniższym punktem ciała jeźdźcy jest jego pięta, która opada ku dołowi dzięki elastycznemu, sprężynującemu stawowi skokowemu.

285. Jakie powinno być prawidłowe ułożenie przedramion jeźdźcy?

Przedramiona jeźdźcy powinny tworzyć z wodzami jedną linię prostą, biegnącą od łokcia poprzez dłoń do pyska konia. To zawsze linia prosta, widziana zarówno z boku, jak i z góry przez jeźdźcy. Takie ułożenie rąk wymusza również szerokość rozstawienia dłoni, co jest niezbędne dla poprawnego i delikatnego działania wodzami.

286. W jaki sposób powinny być ułożone łydki jeźdźcy?

Łydki ustawione są od kolana w dół mniej lub bardziej skośnie ku tyłowi (w zależności od długości nóg jeźdźcy), są lekko cofnięte i przyłożone do boków konia, utrzymując z nimi delikatny kontakt. Łydka leży nieco za tylną krawędzią popręgu, co pozwala jeźdźcowi zachować w linii pionowej bark, biodro i pięte.

287. Jak powinny być ułożone dłonie jeźdźcy?

Dłonie są swobodnie zamknięte w pięść. Kciuki, lekko skierowane do wewnątrz, spoczywają na wodzach tworząc rodzaj daszki i zapobiegają niekontrolowanemu wysuwaniu się wodzy.

288. Wymień najczęstsze błędy dosiady?

Najczęściej spotykane błędy to ogólny brak rozluźnienia mięśni, podciąganie kolan i pięt do góry, klepiące łydki, sztywna, zablokowana ręka, garbienie się.

289. Opisz krótko i podaj najczęstsze przyczyny dosiady fotelowego

W dosiadzie fotelowym siedzenie nie znajduje się w najgłębszym punkcie siodła, gdyż zbyt przesuwa się do tyłu. Na skutek tego uda i kolana podciągają się w górę. Błąd ten jest z reguły wynikiem zbyt krótkich strzemion, stałej jazdy w siodle skokowym lub w siodle, którego najgłębszy punkt jest przesunięty za bardzo do tyłu.

290. Opisz krótko i podaj najczęstsze przyczyny dosiady widłowego

W dosiadzie widłowym ciężar jeźdźca spoczywa zbyt na udach i pachwinach. Kości kulszowe są odciążone, łydki uciekają do tyłu, a kręgosłup często jest wklęsły. Przyczyną tego błędu są zwykle zbyt długie strzemiona lub siodło, którego najgłębszy punkt znajduje się za bardzo z przodu.

291. Dlaczego nie należy się garbić na koniu?

Zgarbienie pleców pociąga za sobą cały szereg innych błędów i jest jedną z cech dosiady fotelowej. Powoduje to między innymi przesunięcie łydek do przodu oraz „wiszenie” na wodzach, co utrudnia lub uniemożliwia prawidłowe powodowanie koniem. Ponadto jeździec poprzez brak rozluźnienia w lędźwiowej partii kręgosłupa nie jest w stanie podążać za ruchem konia co jest warunkiem równowagi.

292. Podaj przyczyny błędów dosiady?

Przyczynami błędów dosiady może być: brak rozluźnienia jeźdźcy, brak poczucia rytmu, przyswojenie błędnych podstaw i złe nawyki, nieprawidłowo dopasowana długość puślik, wady postawy jeźdźcy, nieodpowiednie siodło (źle skonstruowane lub źle „wysiedziane”), brak korekty ze strony instruktora.

293. Czy dopasowanie długości puślik ma znaczenie dla poprawnego dosiady?

Poprawne dopasowanie puślik ma bardzo duże znaczenie w poprawnym dosiadzie. Zbyt długie lub zbyt krótkie powodują usztywnienie i brak stabilnego dosiady, nierównej długości dodatkowo powodują asymetrię dosiady (krzywe siedzenie na koniu).

294. Opisz pólśiad

Jeździec zgina się w biodrach do przodu. Jego ciężar przejmuje mocniej udo, kolano, stopa. Przy nieznacznym odciążeniu siedzenie pozostaje jak najbliżej siodła. W wyższym tempie, w skokach i przy odpowiednio większym odciążeniu, siedzenie oddala się bardziej od siodła, a tułów przybliża się bardziej do szyi konia.

295. Na czym polega jazda klusem anglezowanym?

W klusie anglezowanym jeździec nie wysiada każdego kroku konia, lecz znajdując oparcie na kolanach i strzemionach, unosi się na jeden krok w siodle, by w następnym znów miękko w nie powrócić. Ponieważ klus jest chodem dwutaktowym, jeździec musi także zachować ten rytm.

296. Czy jazda klusem anglezowanym jest właściwa dla początkujących jeźdźców?

Tak, gdyż umożliwia niedoświadczonym jeźdźcom stosunkowo łatwe dostosowanie się do ruchów konia. Jazda klusem anglezowanym jest mniej męcząca dla jeźdźcy i zmniejsza wpływ jego ciężaru na grzbiet konia.

297. Wymień najczęstsze błędy popełniane podczas jazdy klusem anglezowanym.

Zbyt aktywne wstawanie z siodła i wysokie unoszenie siedzenia, zbyt mocne pochylanie się do przodu, siedzenie wysunięte do tyłu, odstawianie łydek w czasie unoszenia się z siodła, niespokojna ręka działająca w rytm klusa, utrata kontaktu z pyskiem konia.

298. Co oznacza pojęcie „zmiana nogi w klusie anglezowanym”?

Jeździec unosi się w trakcie wykroku przekątnej pary kończyn, a więc np. prawej tylnej z lewą przednią i elastycznie powraca w siodło podczas wykroku następnej pary. Aby symetrycznie rozłożyć obciążenie na obie pary przekątne kończyn należy zmieniać parę, na którą się siada w siodło. W tym celu jeździec pozostaje w siodle dwa kroki i rozpoczyna anglezowanie na przeciwną parę kończyn.

299. Na którą nogę należy anglezować jadąc na ujeżdżalni lub po łukach?

Jeździec powinien siadać na wewnętrznej tylnej kończynie konia (a więc zewnętrzną przednią). Przy każdej zmianie kierunku należy zmienić nogę.

300. Co to są pomoce jeździeckie?

Pomoce jeździeckie to środki, za pośrednictwem których jeździec porozumiewa się z koniem, a więc: ciężar, łydki i wodze (ręka).

301. Wymień naturalne pomoce jeździeckie.

Naturalne pomoce jeździeckie to ciężar jeźdźcy, łydki i wodze (ręka).

302. Które z naturalnych pomocy jeździeckich mają działanie aktywizujące, a które wstrzymujące?

Działanie aktywizujące mają łydki i ciężar, zaś działanie wstrzymujące mają wodze.

303. Czy naturalne pomoce jeździeckie działają oddzielnie, czy też współdziałają ze sobą?

Naturalne pomoce jeździeckie, tj. dosiad (ciężar), łydki i wodze, zawsze współdziałają ze sobą, tzn. zawsze oddziałują na konia równocześnie. Zastosowanie jednego z tych elementów bez pozostałych nie da pożądanego rezultatu.

304. W jaki sposób oddziałuje na konia ciężar jeźdźcy?

Ciężar jest pomocą aktywizującą. Jeździec może oddziaływać na konia ciężarem obciążając obustronnie, obciążając jednostronnie oraz odciążając.

305. Na czym polega tzw. „napinanie krzyża”?

„Napięcie krzyża” polega na chwilowym napięciu mięśni brzucha i dolnych mięśni pleców przy zachowaniu elastyczności dosiada. Wzmacnia to aktywizujące oddziaływanie ciężaru.

306. Jakie wyróżniamy działanie łydek na boki konia?

Rozróżnia się łydki aktywizującą – odpowiada ona za ruch do przodu, łydki przesuującą – aktywizuje ona ruch do przodu i w bok, oraz ograniczającą – kontrolującą reakcję konia na pomoce przesuujące.

307. W którym miejscu powinna naciskać łydka aktywizująca?

Łydka aktywizująca naciska tuż za poprzęgiem, i jest ułożona tak, że przez bark, biodro i piętę jeźdźcy można poprowadzić pionową linię.

308. W którym miejscu powinna oddziaływać łydka przesuująca?

Łydka przesuująca naciska na bok konia i jest cofnięta na szerokość dłoni w stosunku do położenia łydki popędzającej.

309. Czy łydka przesuująca i ograniczająca leżą w tym samym miejscu?

Tak, położenie łydki przesuującej i ograniczającej jest takie samo.

310. Jakie jest zadanie łydki ograniczającej?

Zadaniem łydki ograniczającej (kontrolującej) jest ograniczenie ruchu zadu w bok lub zapobieganie wypadaniem zadem na zewnątrz w stosunku do kierunku ruchu.

311. W jakich okolicznościach łydka działa uderzeniem (kopnięciem) na boki konia?

Łydki jeźdźca **NIGDY** nie mogą kopać ani uderzać boków konia, a jedynie spokojnie naciskać. W uzasadnionych okolicznościach możliwe jest działanie w formie impulsu, ale bez odrywania łydek od boków konia.

312. Opisz prawidłowy sposób trzymania wodzy.

Wodze – nie poskręcane, równej długości – trzyma się pomiędzy małym i serdecznym palcem. Spięte końcówki wodzy zwisają w dół z prawej strony końskiej szyi (zwyczajowo). Ręka jest zamknięta. Daszkowato ustawione kciuki lekko przyciskają wodze do palców wskazujących, żeby wodze się nie wysuwały. Ręce należy trzymać na takiej wysokości, żeby przedramię i wodza tworzyły linię prostą. Rozstaw dłoni jest zależny od grubości szyi konia, ponieważ linia przedramię – wodza (widziana z góry) musi być również prosta. Dłonie ustawione tak, by ich wewnętrzna strona była równoległa do szyi konia – pięści pionowo, górą zwrócone lekko do siebie.

313. Jaka jest najważniejsza zasada oddziaływania wodzy?

Wodzami wolno działać jedynie w powiązaniu z oddziaływaniem łydek i ciężaru.

314. Jakie są rodzaje oddziaływania wodzami?

Wodza może: ustępować (oddawać), wstrzymywać, przytrzymywać, ograniczać, wskazywać kierunek w bok.

315. Na czym polega wstrzymujące działanie wodzy?

Wstrzymujące działanie wodzy polega na chwilowym, zależnym od potrzeby mocniejszym przymknięciu ręki i lekkim skierowaniu nadgarstków do wewnątrz.

316. Jaka jest najważniejsza zasada wstrzymującego działania wodzy?

Po każdym działaniu wstrzymującym musi nastąpić odpuszczenie. Chodzi o to, by działanie wstrzymujące nie przeszło w ciągnięcie za wodze wstecz, a powtarzało się naprzemiennie z odpuszczeniem, aż do uzyskania pożądanego skutku.

317. W jaki sposób działa wodza wskazująca kierunek w bok?

Wodza działająca w ten sposób pokazuje koniowi kierunek ruchu. Jeździec odprowadza wewnętrzną rękę nieco w bok od szyi konia (do wewnątrz), w celu skierowania głowy i szyi konia w kierunku ruchu. Wodza zewnętrzna pozostaje na swoim miejscu, ograniczając ruch do wewnątrz. W efekcie dłonie jeźdźca leżą nieco szerzej, niż podczas jazdy na wprost.

318. Na czym polegają najczęstsze błędy w używaniu pomocy wynikające z natury jeźdźca?

Najczęstszym błędem jest nadużywanie wodzy, związane z tym, że człowiek zawsze próbuje osiągnąć oczekiwany rezultat przede wszystkim za pomocą rąk. Tymczasem podczas poprawnego kierowania koniem powinny dominować łydki i ciężar jeźdźca, a wodze winny działać możliwie subtelnie.

319. Na czym polega wycucie jeździeckie?

Wycucie jeździeckie polega na umiejętności dostosowania siły i precyzji prawidłowo używanych pomocy w zależności od energii i szybkości reakcji dosiadanego konia.

320. Wymień pomocnicze środki służące do porozumiewania się z koniem. Środki pomocnicze to głos, bat i ostrogi.

321. Do czego służą środki pomocnicze?

Środki pomocnicze służą do lepszego porozumienia się z koniem lub wzmocnienia pomocy jeździeckich.

322. Na jaką cechę głosu konie reagują najbardziej?

Najważniejszą cechą głosu, na którą konie reagują jest jego ton.

323. Jaka jest najważniejsza rola głosu?

Głos jest środkiem pomocniczym, który przede wszystkim wzmacnia zaufanie konia.

324. Jaka jest różnica pomiędzy bitem ujeżdżeniowym a palcatem?

Bat ujeżdżeniowy ma długość 110 cm wraz z końcówką, palcat skokowy ma długość do 75 cm wraz z końcówką (zazwyczaj klapką) – są to wymiary dozwolone podczas zawodów.

325. W którym miejscu działamy zazwyczaj na konia bitem?

Najczęściej używa się bata tuż za łydką (wspomaga popędzające działanie łydki) lub po łopatkę – wspomaga wtedy pomoce przesuwające lub ograniczające.

326. Do czego są potrzebne jeźdźcowi ostrogi?

Ostrogi potrzebne są do chwilowego wzmocnienia działania łydek.

327. Kto może używać ostróg?

Ostrogi mogą być używane tylko przez jeźdźców, którzy osiągnęli zrównoważony dosiad i nauczyli się kontrolować ruchy swoich łydek.

328. Co oznacza pojęcie „kontakt”?

Pojęcie kontaktu oznacza zrównoważone oddziaływanie na konia pomocy naturalnych: ciężaru, łydek i wodzy. Wynika z tego elastyczna łączność pomiędzy ręką jeźdźcy a pyskiem konia.

329. Co oznacza pojęcie „koń postawiony na wodzy”?

Koń, który chętnie przyjmuje kontakt, ustępuje od wodzy i daje jeźdźcowi w zatrzymaniu oraz w ruchu poczucie stałej i miękkiej łączności między ręką a pyskiem, jest „**postawiony na wodzy**”.

330. Co oznacza pojęcie „jazda na długiej wodzy”?

Koń porusza się na długiej wodzy, gdy ustawienie szyi odpowiada naturalnemu, a równocześnie zostaje zachowany kontakt z ręką jeźdźcy.

331. Co oznacza pojęcie „jazda na swobodnej wodzy”?

Koń idzie na swobodnej wodzy, kiedy brak jest kontaktu ręki jeźdźcy z pyskiem konia. Jeździec może trzymać wodze za sprzączkę.

332. Co to jest „półparada”?

Półparada to krótkie, mocniejsze zamknięcie konia pomiędzy pomocami ciężaru, łydek i wodzy. Półparada nie jest działaniem jednorazowym, lecz jest powtarzana w rytm ruchu, dopóki nie spełni swojego zadania.

333. W jakim celu stosujemy półparady?

Półparady stosujemy aby: wykonać przejście z jednego chodu do drugiego, skrócić bądź uregulować tempo danego chodu, zwiększyć uwagę konia przed nowym ćwiczeniem, poprawić lub utrzymać postawę i zebranie w trakcie ruchu.

334. Co to jest „parada”?

Jest to seria półparad, w rezultacie której osiąga się zatrzymanie konia. Może być wykonana z dowolnego chodu i tylko na linii prostej. Jest przygotowana przez półparady i zawsze prowadzi do zatrzymania.

335. Jakie pomoce stosujemy w całej paradzie (zatrzymaniu)?

Pomoce są takie same jak w półparadach, z tym, że ostateczne zatrzymanie osiąga się „dojeżdżając” konia przez moment ciężarem i łydkami na zamkniętą rękę.

336. Czy przy zatrzymaniu wodza działa wstecz?

Podczas wykonywania parady w żadnym wypadku wodza nie może działać wstecz, tzn. jeździec nigdy nie ciągnie za wodze. Wstrzymujące działanie wodzy osiąga się poprzez zamknięcie ręki.

337. Co oznacza pojęcie „ustawienie”?

Ustawienie oznacza że koń lekko skręca głowę w bok w stawach łączących głowę z szyją, czyli w „potylicy”. Szyja w ustawieniu jest tylko nieznacznie wygięta. Pozostała część osi podłużnej konia jest prosta i nie bierze udziału w ustawieniu.

338. Co oznacza pojęcie „zgięcie”?

Pod pojęciem zgięcia należy rozumieć wygięcie całego ciała konia na jego osi podłużnej. W efekcie ciało zgiętego konia widziane z góry stanowi wycinek łuku, po którym zwierzę się porusza.

339. Opisz pomoce do prawidłowej jazdy po łuku.

Ramiona jeźdźcy są równoległe do łopatek konia, biodra jeźdźcy są równoległe do bioder konia. Wewnętrzna łydka aktywizuje wewnętrzną tylną kończynę konia, zewnętrzna łydka leży o dłoń za popręgiem i działając ograniczająco zapobiega wypadaniu zadem. Wewnętrzna kość siedzeniowa jeźdźcy jest bardziej obciążona. Wewnętrzna wodza zapewnia miękkie ustawienie i wprowadza konia w zakręt, zewnętrzna wodza działa ograniczająco.

340. W którą stronę powinien być zgięty koń idący po łuku w lewo?

Koń idący po łuku w lewo powinien być zgięty w lewo, zgięcie powinno zawsze być zgodne z kierunkiem i promieniem łuku, po którym koń się porusza.

341. Którą kość siedzeniową (kulszową) jeździec bardziej obciąża na zakręcie?

Na zakręcie jeździec obciąża bardziej wewnętrzną kość siedzeniową.

342. Wymień podstawowe chody konia?

Podstawowe chody konia to step, kłus i galop.

343. Ile taktów słyhać podczas ruchu konia stępem na twardym podłożu?

W stępie słyszalne są cztery takty.

344. Podaj kolejność stawiania przez konia kończyn w stępie.

np. lewa tylna, lewa przednia, prawa tylna, prawa przednia.

345. Jakie rozróżniamy rodzaje stępa?

Rozróżniamy 4 rodzaje stępa: step swobodny, pośredni, wyciągnięty i zebrany.

346. Opisz pomoce stosowane do ruszania stępem ze „stój”

Obustronne działanie ciężarem i łydkami pobudzają stojącego konia do ruchu naprzód, ustępująca wodza na miękkim kontakcie umożliwia ruch.

347. Opisz pomoce stosowane w ruchu podczas jazdy stępem.

Jeździec podąża w rozluźnieniu za ruchem konia, łydki utrzymują miękki kontakt z bokami konia, ręka jeźdźca, jego stawy barkowe i łokciowe akceptują lekko potakujący ruch szyi i głowy konia.

348. Podaj krótką charakterystykę kłusa.

Kłus jest dynamicznym chodem dwutaktowym, z momentem zawieszenia. Koń odrywa równocześnie od ziemi i stawia przekątną parę kończyn. Moment zawieszenia powstaje pomiędzy postawieniem na podłożu kolejnej pary kończyn.

349. Opisz sposób stawiania przez konia kończyn w kłusie.

Koń opiera się na podłożu przekątną parą **kończyn**: np. prawa tylna-lewa przednia, odbija się i na moment powstaje faza zawieszenia. Następnie stawia przeciwstawną parę przekątnych (lewa tylna – prawa przednia) i ponownie po odbiciu z tej pary powstaje faza zawieszenia.

350. Jakie wyróżnia się rodzaje kłusa?

Wyróżnia się 4 rodzaje kłusa: kłus roboczy, pośredni, zebrany i wyciągnięty.

351. Jakie pomoce stosujemy przy ruszaniu kłusem?

Obustronne działanie ciężaru i obu łydek pobudza konia do ruchu naprzód, ustępująca wodza na miękkim kontakcie umożliwia ruch. Pomoce nieco silniejsze, niż przy ruszaniu stępem.

352. Jakie pomoce stosujemy podczas jazdy kłusem?

Podczas jazdy kłusem umiarkowanie napinany i rozluźniany „krzyż” a aktywne pomoce czuwają nad utrzymaniem dynamicznych i rytmicznych kroków. Wodze utrzymują stale elastyczny, miękki kontakt z pyskiem konia.

353. Podaj cechy charakterystyczne galopu

Galop jest dynamicznym chodem trzytaktowym. Po każdym skoku galopu (tzw. „foule”) następuje faza zawieszenia (lotu). Rozróżnia się galop z prawej nogi i z lewej nogi.

354. Co to jest „foule”?

Foule to pojedynczy skok galopu.

355. Podaj kolejność stawiania kończyn podczas galopu z prawej nogi?

Koń stawia na ziemi lewą tylną kończynę, następnie równocześnie przekątnie prawą tylną – lewą przednią i kolejno prawą przednią, po czym następuje faza zawieszenia (lotu).

356. Na którą nogę należy galopować jadąc po ujeżdżalni w lewo?

Jadąc w lewo należy galopować z lewej nogi.

357. Opisz w skrócie pomoce potrzebne do zagalopowania z prawej nogi.

Najpierw należy zwrócić uwagę konia poprzez półparady, następnie obciążyć bardziej wewnętrzną, prawą kość siedzeniową. Prawa łydka, leżąca przy popręgu, aktywizuje ruch do przodu, prawa wodza nadaje ustawienie konia w prawo, a lewa zewnętrzna wodza ogranicza ustawienie. Lewą łydkę należy przesunąć na szerokość dłoni za popręg. W momencie zagalopowania jeździec poprzez lekko ustępujące wodze, zwłaszcza wewnętrzną, pozwala na wykonanie przez konia nieskrępowanego skoku galopu.

358. Jaka jest najważniejsza zasada działania pomocy w galopie?

Za prawidłowy galop odpowiedzialne jest poprawne położenie łydek. W każdym skoku galopu jeździec siedzi tak, jakby chciał ponownie zagalopować.

359. Jakie rozróżnia się rodzaje galopu?

Rozróżnia się cztery rodzaje galopu: galop roboczy, galop pośredni, galop zebrany i galop wyciągnięty.

360. Jaki warunki jeździec musi spełnić, by rozpocząć naukę skoków przez przeszkody?

Przed rozpoczęciem nauki skoków przez przeszkody jeździec musi mieć opanowany na bazie dosiady podstawowego zrównoważony półsiad, umieć przyjmować różne stopnie odciążenia oraz musi umieć prowadzić konia na pomocach w półsiadzie.

361. Wymień rodzaje przeszkód parkurowych

Przeszkody pionowe – np. stacjonata, mur; przeszkody wysoko-szerokie - okser, triplebar i przeszkody szerokie - rów z wodą.

362. Co to jest szereg przeszkód?

Szereg to 2 lub 3 pojedyncze przeszkody, pomiędzy którymi koń wykonuje 1 lub 2 skoki galopu.

363. Co to jest linia przeszkód?

Linia to 2 przeszkody, pomiędzy którymi koń musi wykonać 3, 4, 5 lub 6 skoków galopu.

364. Co to jest ustawienie przeszkód na skok-wyskok?

Jest to ustawienie 2 przeszkód w taki sposób, aby koń nie wykonał pomiędzy nimi skoku galopu, ale po wylądowaniu po pierwszej przeszkodzie natychmiast odbił się energicznie na następną. Tak ustawione przeszkody mogą stanowić część szeregu gimnastycznego.

X. Wyjazdy w teren

365. Kto może brać udział w konnych wyjazdach w teren?

W konnych wyjazdach w teren mogą brać udział ci, którzy opanowali podstawy dosiady, zarówno ujeżdżeniowego jak i pólśiady, oraz potrafią pewnie działać pomocami.

366. Którzy jeźdźcy mogą poruszać się konno po drogach publicznych?

Po drogach publicznych mogą poruszać się jedynie jeźdźcy znający zasady ruchu drogowego oraz konie oswojone z ruchem pojazdów

367. Jak należy się zachować mijając rowerzystów, pieszych, bawiące się dzieci itp.?

We wszystkich w/w sytuacjach należy przejść do stępa i mijać te osoby ostrożnie stępem w bezpiecznej odległości.

368. Jak należy się przygotować do jazdy po zmroku?

Spodziewając się jazdy po zmroku należy zabrać ze sobą specjalne latarki ze światłem pozycyjnym (białe do przodu, czerwone do tyłu) mocowane do lewej łydki lub lewego ramienia jeźdźca. Wskazane jest również posiadanie elementów odblaskowych na częściach sprzętu (ochraniacze, derki) oraz kamizelek lub kurtek z elementami odblaskowymi.

369. Czy jadąc w teren należy zabrać ze sobą telefon komórkowy?

Podczas każdego wyjazdu w teren należy bezwzględnie mieć przy sobie telefon komórkowy z uwagi na łatwość wezwania w razie potrzeby pomocy.

370. Jakich zasad należy przestrzegać podczas jazdy w zastępie w terenie?

Należy przestrzegać następujących zasad: nie wolno wyprzedzać czołowego, należy poruszać się dokładnie śladem i chodem jeźdźca czołowego, należy zachowywać bezpieczne odstępy pomiędzy końmi, wynoszące minimum 3 metry.

371. W jaki sposób prowadzący jeździec może wydawać polecenia grupie?

Prowadzący może wydawać polecenia ręką, dlatego należy obserwować gesty prowadzącego zastęp instruktora.

372. Co oznacza prawa ręka instruktora wyprostowana i podniesiona do góry podczas jazdy konnej?

Jest to zapowiedź każdej komendy i oznacza „UWAGA !”

373. Jak wygląda sygnał ręką „NA PRAWO !” i jak należy wykonać tę komendę ?

Prawa ręka instruktora ułożona poziomo na piersi jest parokrotnie szybko skierowana w prawo w bok. Jeźdźcy na ten sygnał równocześnie skręcają w prawo, jadąc równolegle do siebie. Komendę tę stosuje się np. przy przejeżdżaniu przez drogę publiczną.

374. Którą ręką i w jaki sposób wydaje się komendę „NA LEWO !”?

Komendę „NA LEWO !” wydaje się gestem prawej ręki. Prawa ręka podniesiona otwarta dłoń w górę, wykonuje szybki, parokrotny ruch w lewo nad głową.

375. W jaki sposób pokonujemy wjazdy (podjazdy) w terenie?

Podczas wjazdów jeździec odciąża grzbiet konia, pochylając tułów do przodu i pozostawiając koniowi niezbędną swobodę głowy i szyi. Jeździec nie powinien przy tym tracić kontaktu z pyskiem konia. Na stromych wjazdach można chwycić się grzywy lub objąć konia oburącz za szyję.

376. W jakim chodzie wjeżdżamy na długie podjazdy?

Na długie podjazdy wjeżdżamy stępem

377. Jak należy się zachować na stromym zjeździe?

Na stromym zjeździe jeździec zachowuje dosiad odciążający, pochyla się do przodu i nieco wycofuje biodra. Nie wolno tracić kontaktu z pyskiem. Kierunek zjazdu powinien być prostopadły do zbocza w dół.

378. Dlaczego nie należy przejeżdżać przez głębokie kałuże?

W kałużach mogą znajdować się ostrze przedmioty, mogące pokaleczyć nogi konia.

379. W jaki sposób należy się poruszać po drogach publicznych?

Jazda wierzchem powinna odbywać się po wyznaczonych drogach. W razie braku takiej drogi jazda wierzchem może odbywać się po poboczu, a jeżeli brak jest pobocza – po jezdni. Nie powinno się korzystać z dróg wyznaczonych do ruchu pieszych lub rowerzystów,

380. W jaki sposób należy prawidłowo przekraczać drogę publiczną?

Jadąc wzdłuż drogi jeźdźcy poruszają się, zgodnie z przepisami Kodeksu Drogowego, w zastępie (na ogonach). W odpowiednim miejscu (dostateczna widoczność, brak nadjeżdżających pojazdów) na komendę instruktora jednocześnie wszyscy wjeżdżają prostopadłe na jezdnię i najkrótszą drogą dojeżdżają do przeciwległego pobocza, gdzie równocześnie skręcają wzdłuż drogi i kontynuują jazdę za prowadzącym

XI Bezpieczeństwo i pierwsza pomoc w jeździectwie

381. Jakie są najczęstsze przyczyny wypadków związanych z jeździectwem?

Najczęstszą przyczyną wypadków jest lekceważenie zasad bezpieczeństwa, nonszalancja i nieostrożność oraz rutyna.

382. Jakie niewłaściwe zachowania w stajni i podczas jazdy mogą być przyczyną wypadku? Wymień co najmniej trzy przykłady.

Nagłe wejście do stanowiska bez uprzedzenia konia głosem, czyszczenie biegającego po boksie, nie wiązanie konia, obsługa konia w niewłaściwym obuwiu (klapki, sandaalki, buty na śliskiej podeszwie), niewłaściwe prowadzenie konia w rękę, owijanie lonży lub wodzy wokół ręki, nie zachowanie bezpiecznej odległości przy prowadzeniu koni i podczas wsiadania i zsiadania, brak ostrożności w czasie podciągania popręgu i wsiadania, wejście na halę bez uprzedzenia głosem „uwaga” i uzyskanie zgody na zapytanie „wejście wolne?”, wjeżdżanie na koniu w wąskie przejścia, nie do końca otwarte bramki itp.

383. Jaki sprzęt jeździecki może być przyczyną wypadku?

Niesprawny, niesprawdzony lub wadliwy sprzęt może spowodować wiele groźnych wypadków.

384. Jakie błędy spowodowane słabymi umiejętnościami jeździeckimi mogą powodować wypadki? Wymień co najmniej trzy przykłady.

Stopa głęboko wpadająca w strzemień, pięty zadarte do góry, ciągnięcie za wodze wspinającego się konia, usztywnianie ciała (często prowadzi do złamań w razie upadku), silne zaciskanie nóg powodujące uszkodzenie mięśni przywodzicieli uda, niewłaściwe używanie pomocy jeździeckich, zwłaszcza bata i ostróg.

385. Czy w stajni powinna być apteczka pierwszej pomocy medycznej?

Tak, w każdej stajni powinna znajdować się apteczka pierwszej pomocy dla ludzi, wyposażona w niezbędne środki i materiały, niezbędne do udzielenia pierwszej pomocy medycznej. Zawartość apteczki powinna być na bieżąco uzupełniana.

386. Czy w przypadku upadku z konia jeździec nie może samodzielnie wstać należy go postawić na nogi i pomóc dosiąść konia?

W żadnym wypadku nie należy tak postępować, gdyż upadek mógł spowodować wiele groźnych urazów. Lepiej poczekać, aż poszkodowany sam zacznie się podnosić.

387. W jaki sposób można stwierdzić czy osobie poszkodowanej bije serce?

Sprawdzamy to poprzez badanie tętna na tętnicy szyjnej – przykładając trzy środkowe palce dłoni w połowie długości szyi w okolicy przednio – bocznej powinniśmy czuć wyraźne tętno, co świadczy o akcji serca.

388. Jakie czynności składają się na reanimację osoby nie dającej oznak życia?

Reanimacja czyli ożywianie, polega na zastosowaniu sztucznego oddychania i masażu serca celem przywrócenia oddechu i krążenia krwi.

390. W jakim czasie należy podjąć reanimację od momentu wypadku na skutek którego poszkodowany stracił przytomność i nie daje oznak życia (zatrzymanie oddechu i akcji serca)?

Reanimację należy podjąć natychmiast, gdyż już po 3 – 5 minutach następuje obumarcie mózgu na skutek zatrzymania krążenia krwi.

391. Jakie zasady bezpieczeństwa należy zachowywać wyjeżdżając w teren?

Nie należy wyjeżdżać w teren w pojedynkę, starać się by grupa liczyła przynajmniej 3 osoby, zawsze zabierać ze sobą telefon komórkowy (najlepiej gdy jest ich w grupie kilka - spadając z konia można go uszkodzić co uniemożliwi wezwanie pomocy). Grupa jeźdźców powinna wyjeżdżać w teren pod opieką instruktora, a osoby niepełnoletnie zawsze w towarzystwie dorosłych. Pozostawić w stajni wiadomość o zamierzonym czasie powrotu i trasie przejazdu oraz unikać dróg o dużym nasileniu ruchu.

392. Dlaczego znajomość zasad udzielania pierwszej pomocy jest obowiązkiem każdego jeźdźcy?

Znajomość zasad pierwszej pomocy jest konieczna z uwagi na stosunkowo dużą urazowość w jeździectwie. W razie wypadku umiejętności i wiedza z zakresu pierwszej pomocy medycznej mogą nie tylko zmniejszyć ryzyko powikłań u osoby poszkodowanej, ale przede wszystkim uratować jej życie.